Poveşti nemuritoare
40

Coperta:
CARMEN STĂNESCU

© Editura Ion Creangă S.A.
Poveşti nemuritoare, 40, 1997
Toate drepturile aparţin Editurii Ion Creangă. Reproducerea integrală sau parţială a textului este interzisă şi va fi pedepsită conform legii.

ISBN 973-25-0589-3
EDITURA ION CREANGĂ S.A.
Piaţa Presei Libere, nr. 1
Sector 1, Bucureşti
Tel.: 222 32 54
Fax: 223 11 12
ROMÂNIA

Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ – BUCUREŞTI,
1997

Sur-Vultur

ODATĂ, demult, când mâncau şoarecii pe pisici şi erau mai înalţi ăi pitici, adică aşa vine vorba, da' eu spui adevărat, s-a întâmplat de a vărsat stăpânul păsărilor din lumea asta cinci chile de mei şi a poruncit să se strângă toţi supuşii lui de pe pământ, să împartă meiul frăţeşte.

Păsările, cum au auzit porunca, se adunară care de pe unde erau, şi împărţiră meiul parte dreaptă. Dar după împărţeală — vezi dumneata cum s-a potrivit! — a prisosit un bob. Prisosind ăl bob, se repeziră toţi, unul ca să-l ia el, altul că lui i se cuvine, şi aşa, din vorbă-n vorbă, se luară la bătaie.

Din astă bătaie rămase beteag de aripă şi Sur-Vultur, năzdrăvanul de pe tărâmul celălalt. El, cum simţi că-l doare aripa, dădu dosul târâş-grăpiş, şi el cum putu, într-o pădure mare cu copaci groşi-groşi!... de nu era în puterea omului să-i fi cuprins în braţe, şi înalţi de nu le puteai vedea vârfurile şi se aşează p-o cracă. Acolo, dacă s-a aşezat, nu trecu mult şi iacă se pomeni c-un vânător că întinde puşca să-l împuşte.

— Măi creştine, zise Sur-Vultur cum îl văzu, lasă puşca jos, nu mă omorî, ci ia-mă de mă du acasă şi mă oblojeşte, că ţi-oi prinde şi eu bine cândva!

Vânătorul, auzindu-l vorbind omeneşte, lăsă puşca jos să-l asculte, apoi iar o întinse spre el.

— Măi creştine, măi, înţelege că nu-ţi vorbesc de rău, lasă puşca-n jos!

Vânătorul nu vru, el iar îl rugă... În sfârşit, până-n trei ori; la a treia oară se hotărî şi vânătorul să-l cruţe şi-l luă acasă, gândind că, cine ştie... o fi ceva dacă vorbeşte el ca oamenii. Şi-l duse acasă. Cum

ajunse, îl obloji la aripă cum putu, cu una-cu alta, ca să-l vindece mai repede:

După ce-l obloji bine, Sur-Vultur ceru să-i taie o vacă să mănânce, ş-o mâncă toată.

A doua zi, nu, că să-i mai taie una.

— Păi bine, măi Vulture, tu mă laşi sărac, măi!

— Lasă, ce-ţi pasă, răspunse Sur-Vultur, ştiu eu ce fac! Dacă-ţi place, dacă nu... eu altfel nu pot să te ajut întru nimic.

—Mai na, dar.

Şi-i dădu să mănânce câte-o vacă în fiecare zi, până nu-i mai rămase nici una. Ce era să facă? Intrase în horă, trebuia să joace. În ziua când îi dădu p-a mai de pe urmă, se pomeni cu Sur-Vultur că-i zice să bată o prăjină de nouă stânjeni în mijlocul curţii ca de vreo palmă în pământ şi după ce o bătu, Sur-Vultur o luă în sus şi se duse, se tot duse până ce vânătorul îl pierdu din ochi.

Când nu-l mai zări deloc, începu şi el să fluiere.

—Ia te uită, mă, îmi mâncă vitele şi mă lăsă aşa!...

Şi puse mâna să se scarpine-n cap.

În vreme ce se scărpina el în cap de necaz, numai se pomeni că-i vâjâie ceva la ureche; când se uită, ce să vază?... Sur-Vultur se năpustise tocmai d-acolo din văzduh, cât putuse, cu pieptu-n prăjina din mijlocul curţii şi, cum o izbise cu osul pieptului, o vârâse pe toată în pământ!

Apoi se îndreptă spre vânător şi-i zise:

— Îmi încercai puterea; acum urcă-te-n spinarea mea şi haide!

După ce plecară înălţându-se în văzduh, taman când erau p-aproape de vântul turbat, Sur-Vultur numa' dădu drumul vânătorului din gheare şi, după ce-l lăsă de se învârti niţel, îl prinse iar; apoi după ce mai trecu niţel, iar îi dădu drumul şi iar îl prinse până în trei ori, după care-i zise:

— Vezi, aşa frică am păţit şi eu când ai întins puşca spre mine, cum ai simţit şi tu acu' când îţi dădui drumul din gheare.

Apoi după ce mai umblară, vreme îndelungată, iaca dădură de nişte case, de la soare te puteai uita, dar, la ele, ba.

Sur-Vultur îi zise:

— Du-te la casele ce le vezi, că sunt casele sorămi, şi cere şi tu din pomană, că-mi face mie, gândeşte c-am murit; iar când ţi-o da tu să zici: „Bogdaproste, să fie pomană cui a făcut-o, da' Sur-Vultur să trăiască unde-o fi”. Şi să-i ceri nuca seacă dintre căpătâie.

— Bine, răspunse vânătorul şi plecă.

Când ajunse la casele surorii lui Sur-Vultur, ea îi dădu şi lui din pomană. El răspunse:

— Bogdaproste, da' pomană să fie cui a făcut-o, iar Sur-Vultur să trăiască unde-o fi.

— Ce, or n-a murit? Or trăieşte? întrebă cu bucurie sora lui Sur-Vultur. De ce n-a mai venit p-acasă, pe unde s-a rătăcit?...

— Vine acasă, răspunse vânătorul, da' auzi cică întâi să-i dai nuca seacă dintre căpătâie, şi după aceea vine, că-i trebuie.

— Ba aia-i vorbă, răspunse sora, nu l-am văzut d-atâta vreme, nu l-oi mai vedea nici d-aci înainte, da' nuca seacă n-o dau.

Auzind aşa, vânătorul se-ntoarse la Sur-Vultur şi-i povesti ce-i spusese soră-sa.

— Urcă în spinarea mea, zise atunci Sur-Vultur, şi hai să mergem la frate-meu.

Şi o porniră.

Dacă ajunseră la frate-său, coborî vânătorul de pe spinarea vulturului şi se duse şi la acesta după ce-l învăţă Sur-Vultur şă zică tot vorbele ce zisese când fusese la soră-sa.

Dar şi frate-său răspunse tot aşa:

— Nu l-am văzut d-atâta vreme, nu l-oi mai vodea nici d-aci înainte, da' nuca seacă nu i-o dau.

Atunci Sur-Vultur, văzând că nici frate-său nu-i dă ce cere, o porni spre casele nevesti-si.

Alături de casele ei era un puţ. Sur-Vultur zise vânătorului:

— Du-te de scârţâie cumpăna puţului niţel şi de te-o întreba cine e, să spui că eşti om bun şi oşti trimis de Sur-Vultur.

Se duse vânătorul, scârţâi cumpăna puţului şi numai iacă auzi un glas:

— Cine e acolo la puţ, că am o căţea cu dinţii de oţel şi, când i-oi da drumul, îl face mici fărâme?

— Om bun e, răspunse vânătorul. M-a trimis aici Sur-Vultur.

Când auzi nevasta lui Sur-Vultur aşa, îndată ieşi afară la poartă şi-l pofti în casă şi-l ospătă, şi-i dădu de băut şi apoi îl întrebă ce veşti îi aduce de la bărbatu-său.

— Slavă Domnului, Sur-Vultur e sănătos, voinic; a avut un beteşug la o aripă, cu puţin timp în urmă, da' i-a trecut; acuma m-a trimis pe mine, că, cică, să-i dai dumneata nuca seacă dintre căpătâie, că-i trebuie.

Nevasta, cum auzi ce-i cere, răspunse:

— Să ştiu că nu mai văz cât oi trăi nuca seacă, da' eu i-o dau, că el multe ştie face cu ea.

Şi i-o dădu.

După aceea vânătorul îşi luă ziua bună, mulţumindu-i că l-a ospătat, şi plecă să-i ducă nuca lui Sur-Vultur.

Cum văzu Sur-Vultur nuca, îndată îi zise vânătorului să se urce iar în spinarea lui, că-l duce acasă.

După ce umblară ei până sfârşiră calea toată, câtă era, ajunseră cu bine în părţile unde sta vânătorul.

Acolo, după ce coborî din spinarea lui Sur-Vultur, acesta îi zise:

— Ei, acu' ţine tu nuca seacă dintre căpătâie; când vei avea trebuinţă, despic-o frumos cu vârful custurii, că are să iasă din ea vite multe; vinde din ele, taie, fă ce ştii; iar ce rămâne, bagă-le la loc înapoi plesnind din ăst bici.

Şi, după ce-i dădu Sur-Vultur şi biciul, îşi luă ziua bună de la el, şi se ridică încet-încet rostogolindu-se în slava cerului, făcându-se mai mic, mai mic, până nu se mai văzu.

După ce se făcu Sur-Vultur nevăzut, vânătorul vârî nuca în sân, puse biciul în desagă, că ora un bici mic, şi o porni la drum. Merse până dădu de-o pădure mare, verde şi răcoroasă.

Dac-ajunse la pădurea asta, mai umblă ce mai umblă prin ea, până găsi un luminiş; aici se aşează la umbra unui frasin, să-i tragă un pui de somn, să-şi mai vie în fire, că era ameţit de drumul ce făcuse prin văzduhuri.

Adormi şi nu se mai trezi până înspre seară, când cobora soarele spre asfinţit. Nemaiputând răbda până să ajungă acasă, scoase custura şi crăpă nuca seacă.

Ce să vezi, când o despică?... Câte feluri de vite în lumea asta, el le-a avut toate; se umpluse luminişul de nu mai aveau loc; un ac să fi aruncat şi nu cădea jos; boi cu coarnele aduse, lungi de câte-un cot, vaci mai mărunte cu ugerele pline de-abia le puteau purta, oi cu lâna ca mătasea, armăsari de mâncau foc, catâri, măgari, capre, până şi cerbi cu coarnele înrămurite; tot felul de lighioane, care va să zică, erau acolo.

Se uită el bucuros la ele, le mai scuipă să nu le deoache, ş-apoi se duse la desagă să scoată biciul, să plesnească de trei ori din el, ca să le bage la loc. Când colo, ce să vezi? Ia biciul de unde nu-i! Căută el peste tot, dar biciul nu era, şi pace! în somnul lui, cine ştie, o fi trecut vrun hoţ şi negăsind nimic la el, că bani n-

avea o lăscaie, o fi luat biciul, să nu zică încailea că nu s-ales cu nimic.

Ei, acum ce să facă el cu vitele? Că să le mâie de la spate, nici gând să fi avut; cum era el să mâie sumedenia de vite? Ba se mai şi răspândiseră prin pădure. Se aşează şi el p-o buturugă şi începu a plânge, blestemând ceasul când adormise.

În vreme ce plângea el, numai iaca se pomeneşte alături cu Tartacot, cu barba d-un cot, călare p-o jumătate de iepure şchiop, care-i grăi aşa:

— Vânătorule, nu mai plânge, eu ştiu ce necaz ai tu şi mă prinz să-ţi aduc vitele şi să ţi le vâr în nucă, dacă mi-i da nădejdea ta d-acasă...

— Da' ce nădejde am eu acasă, vai de capul meu, zise vânătorul supărat.

— Ai, ce-ţi pasă, tu făgăduieşte-mi-o, şi eu îţi vâr vitele la loc.

— Apoi da, dacă e aşa, ţi-o dau, răspunse vânătorul fără să mai stea pe gânduri.

— Bine, ne-am învoit, zise Tartacot şi, scoţând dintre firele bărbii un bicişor numai cât degetul ăl mic, plesni de trei ori din el.

Cum plesni, cum intrară toate vitele în nucă, nuca se închise la loc, iar Tartacot îi dădu şi biciul să se slujească de el la trebuinţă.

După aceea Tartacot pieri şi, rămânând vânătorul singur, o porni înainte spre casă.

Pe drum, se întâlni la un puţ c-un flăcău zdravăn şi frumos, c-o desagă la spinare, şi-l întrebă unde se duce.

— Unde să mă duc, răspunse flăcăul, mă duc unde m-a rânduit tata, la Tartacot, ăl de are barba d-un cot, şi umblă călare p-o jumătate de iepure şchiop.

Şi plecă înainte flăcăul.

Taman atunci îşi aduse aminte bietul om că-şi lăsase nevasta borţoasă, când plecase, şi că flăcăul ăla

era nădejdea de care el nu ştia şi pe care o făgăduise lui Tartacot, când i-a băgat vitele în nucă.

„Care va să zică, eu lipsesc d-acasă de vreo 16-17 ani, se gândi el, că el ştia că lipsea de mult, dar nu credea că e atât. Măre, cum mai trecu vremea!”

Şi începu a plânge de necaz, că-şi dăduse el copilul pe mâna năzdrăvanului de Tartacot, fără să se gândească; mai bine se lipsea de vite, că sigur cu aşa voinic de flăcău îşi agonisea el pâinea de toate zilele... Ei, dar ce să mai zică? Ce se făcuse, se făcuse. O luă şi el înainte şi se duse acasă.

Flăcăul, după ce umblă vreme ca la vreun an de zile, ajunse la Tartacot, care îi şi arătă ce avea să facă, şi fiind flăcăul vrednic, în curând îl făcu pe năzdrăvan să-l iubească, să-l îngrijească şi să-i dea ce avea mai bun.

Alături de ţinuturile lui Tartacot erau ţinuturile dracului, care avea o fată... o drăcoaică şi jumătate, cu nişte ochi de scăpărau scântei, cu gura mică... nu semăna cu tată-său, deloc; se vede că era făcută cu vreo pământeancă. Dar acum cu cine era făcută, nu e treaba noastră, atât că flăcăul se îndrăgosti de ea... şi se-ndrăgosti nu glumă, că de n-o vedea într-o zi se prăpădea de tot; fata iar, cum era împresurată tot de pocituri de draci, scălâmbăiaţi şi negri ca tăciunele, fără nici un lipici, se îndrăgosti de el şi mai şi ca el de ea! Văzând că nu e rost să se ia amândoi (cum s-ar fi învoit dracul?...), hotărâră să fugă... Şi aşa şi făcură...

Într-o noapte, numai o puse flăcăul alături p-un armăsar turbat al lui, pe care i-l dăruise Tartacot, şi p-aci le fu drumul!...

Taman spre dimineaţă prinse de veste drăcoaica, muma dracului, de fuga nepoată-si şi repede porni pe fiu-său în urma lor.

Când era aproape să-i ajungă, fata simţi şi-i zise flăcăului:

— Ia te uită-ndărăt de vezi ce se zăreşte.

— Vine repede o cioară neagră, răspunse flăcăul, după ce se uită.

—Ăla e spurcatu' de tata, zise fata; eu mă fac bisericuţă, iar pe tine te prefac într-un călugăraş înaintea bisericuţii.

Se făcură aşa, şi numai iacă şi cioara trecu pe lângă ei, uitându-se-ncolo, că nu-i e datina dracului să treacă pe lângă biserică şi să se uite la ea. Apoi, după ce se mai duse înainte, văzând că nu dă de ei, se întoarse şi se duse acasă.

Cum trecu pe lângă tineri înapoi, cum se prefăcură şi ei la loc oameni şi porniră repede înainte.

Când ajunse dracul acasă şi spuse mă-si că n-a văzut nici urmă de fată ori de flăcău, numai o bisericuţă c-un călugăraş, drăcoaica îi dădu o palmă de i se zguduiră creierii-n ţeastă, că cică, şi la draci, tot muierile sunt mai ale dracului, şi-i cârpesc câteodată de te miri, draci sunt ăia or ce sunt.

— Ei erau, netrebnicule, nici atâta nu te-ai priceput? Fuga-ndărăt după ei, ce mai stai? Să-i ajungi şi să mi-i aduci aci, să le arăt eu fugă!

Dracul, de cum auzi vorba mă-si, fuga-ndărăt, până iar se apropie de fugari.

— Ia te uită înapoi, ce vezi? zise iar fata, flăcăului.

—O coţofană neagră vine ca un fulger.

—Fă-te pieptene şi eu pădure!

Abia se făcură, că dracul şi ajunse acolo; da' de unde să ştie el că pieptenele şi pădurea sunt fugarii după care alerga el? Că el nu se prea pricepea aşa mult la d-alde astea; astea mă-sa le ştia bine.

Se întoarse acasă iar fără ispravă.

Drăcoaica, dacă l-a văzut aşa nevoiaş, îl scuipă de necaz; apoi puse o hanţă pe ea, încălecă pe piuă şi odată sări trei hotare lăsând flăcări în urmă.

Fata, cum simţi că se apropie bunică-sa, a cărei putere şi vicleşug le cunoştea bine, o cam sfecli, dar

tot nu se dădu prinsă. Cât ai clipi, ea se făcu o baltă mare şi pe flăcău îl prefăcu într-un răţoi.

Când veni drăcoaica a bătrână şi văzu balta, îndată pricepu că aia e nepoată-sa şi răţoiul e flăcăul, dar era taman în mijlocul bălţii şi nu-l putea ajunge, că fata îl învăţase pe el dinainte să stea departe de mal şi să nu cumva să deschiză ochii, că i-i ia bunică-sa, ci să-i ţie închişi strâns.

Drăcoaica l-a tot momit cu una, cu alta... că să vie să-i dea râme să mănânce... că aia, că ailaltă, răţoiul nu se apropia...

— Răţoiaş, maică, urmă ea, văzând că nu e chip să-l înduplece a veni la mal, ai văzut tu vreo drăcoaică adevărată cum e? N-ai văzut! Ia te uită-ncoa, că eu sunt curat drăcoaică, fata nu e, ea e corcitură.

Flăcăul, prost, ce-i veni?... Să vază şi el cum arată drăcoaica, fiindcă tot auzise mereu, dar de văzut nu văzuse niciodată... Deschise ochii s-o vază şi, cum îi deschise, cum i-i sorbi drăcoaica, lăsându-l orb.

După ce plecă bătrâna, fata şi flăcăul se făcură iar oameni.

— Ei, vezi, zise fata, nu ţi-am spus să nu deschizi ochii? Acu rămăseşi orb! Da' lasă că tot am nădejde să ţi-i pui la loc. Aşteaptă-mă aici, că eu mă duc să încerc să i-i fur.

Pe bătrână o cuprinsese somnul într-o pădure mare, lângă un izvor.

Fata, trecând p-acolo, o văzu şi îi desfăcu binişor mâna în care ţinea strâns ochii flăcăului, i-i luă şi puse în locul lor un găinaţ de cioară; apoi se întoarse la flăcău.

Drăcoaica, după ce se deşteptă, îşi luă picioarele la spinare şi plecă spre casă.

Când ajunse, fiu-său o întrebă:

— Ei, ai făcut vreo ispravă?

— Cum să nu fac, răspunse ea, ce eu sunt nătângă ca tine? I-am sorbit ochii... ia uite-i...

Când desfăcu mâna să-i arate ochii, ce să vază? Găinaţul de cioară!

— Asta ţi-e pricopseala? întrebă dracul pe mă-sa, care rămăsese cu gura căscată. Apoi dar... na!...

Şi-i plesni o palmă, de-i sări ochii din loc şi rămase ea oarbă.

Fugarii, de dincolo, văzându-se teferi şi nevătămaţi, se duseră acasă la tatăl băiatului, unde, după ce se cununară, făcură o spuză de copii şi trăiră cu toţii mulţumiţi până la adânci bătrâneţe, pomenindu-l mereu pe Sur-Vultur. Şi, spun oamenii, din astă pereche de om pământean cu drăcoaică au ieşit şi buni şi deştepţi, dar şi „oamenii dracului”, şi hoţii şi ucigaşii tot din ei au ieşit.

Iar eu încălecai pe o viespe
Şi-o lăsai la d-voastră în iesle,
Să te duci, cucoane, că eşti stăpân,
Să pui să-i dea şi ei niţel fân.

Cerbul de aur

A FOST ODATĂ un unchiaş ş-o mătuşă. Unchiaşul avea de la nevasta dintâi doi copii: un băiat ş-o fată; şi p-ăşti copii mătuşa, muma a vitregă, nu-i putea suferi, îi ţinea nemâncaţi, îi bătea de le învineţea carnea pe ei — bătaie de mumă vitregă, când e vorba. În sfârşit, vai de mămuşoara lor ce viaţă duceau bieţii copii, c-avea zgripţuroaica o inimă neagră de-o ştiau şapte sate primprejur, şi era şi prefăcută.

Într-o zi, ce i se năzări ei, nu, că ea nu mai mănâncă pâine şi sare cu moşul, de n-o prăpădi copiii; să-i ducă în ce pădure o şti şi să-i omoare, or să se piarză de ei, or ce l-o lumina Dumnezeu să facă, numai cu ochii de ei să nu mai dea, că s-a isprăvit.

Încercă unchiaşul s-o înduplece, o întoarse, o mai suci c-aşa, că pe dincolo... aş! Baba o ţinea întruna pe-a ei.

N-a putut ieşi cu ea la căpătâi. Deci, fiindcă era slab de inimă şi o iubea prea mult (vezi cum îl orbise pe el Dumnezeu la bătrâneţe), se hotărî moşul să-i facă pe voie.

Într-o zi zise el copiilor:

— Hai, taică, haideţi cu mine la pădure să aducem niscai crăci să avem cu ce momi ăl foc.

Copiii taman se jucau prin bătătură. Cum auziră că trebuie să meargă la pădure, se bucurară şi porniră.

Dar vezi dumneata, când vrea Cel-de-Sus cu omul: copiii se jucaseră cu nişte cenuşă, iar sânul băiatului era plin; pe drum a tot curs cenuşă pe toate potecile pe unde trecuseră.

Şi când se piti moşul de ei, ca să se piarză, bieţii copii se aşezară pe o buturugă şi începură să plângă că se vedeau singuri în desiş. Deodată, fata dădu cu

ochii de urma de cenuşă şi tot într-o fugă se duseră după ea până acasă.

Ajunseră, dar nu îndrăzniră să intre în bordei, c-o ştiau pe mama vitregă rea şi se temeau să nu-i ia la bătaie învinuindu-i că s-au pierdut de tatăl lor.

Se lăsase frig, căci era cam pe înnoptate. Se urcară atunci pe din dosul bordeiului — că era bordei făcut în pământ — şi şedeau acolo, lipiţi de coşul vetrei.

Unchiaşul şi baba se aşezaseră să mănânce; se auzeau lingurile cum se loveau de bliduri.

După ce sfârşiră de mâncat, baba, de-a dracului, ca să-l amărască şi mai mult pe unchiaş, zise cu glas prefăcut:

— Aoleo, unchiaşule, unde sunt bieţii copilaşii tăi, să ronţăie şi ei aste uscături?

Copiii, de sus, auzind glasul ei mieros, strigară pe coş:

— Aici suntem, mamă.

Şi dădură fuga în bordei.

Baba să crape de necaz şi mai multe nu! După ce adormiră copiii, îl ocărî pe moş şi-l batjocori cum îi veni la gură, că n-a putut nici atâta lucru să facă şi el!

Aşadar, se văzu silit a-i făgădui că i-o duce a doua zi la pădure şi acum i-o duce aşa departe, că n-or şti să mai vină înapoi.

Şi aşa, a doua zi, băgă moşul de seamă, deschise ochii în patru, şi cum îi pierdu pe copii, îi pierdu de-a binelea, că n-au mai ştiut să se întoarcă. Au rămas în pădure.

Au stat ei, bieţii, cât au stat, cu frică, tremurând vargă că urlau şi răgeau fiarele de ţi se făcea părul măciucă pe cap, plângând de să fi muiat inima cuiva, de cremene să fi fost. Dar ce să facă? Ei au plâns, ei au tăcut. Porniră şi ei, cu inima în dinţi, când i-a răzbit foamea, să caute ceva d-ale mâncării. Ce să găsească? Rădăcini, altceva ce? După foame îi apucă şi setea,

apă nicăieri... Se stingeau bieţii copilaşi, săracii, şi mai ales băiatul, că lui îi era mai sete, fetei nu prea îi era aşa mult.

Taman într-un târziu, dădură de o urmă de vulpe, plină cu apă de ploaie.

Băiatul se repezi atunci să-şi mai potolească setea niţel. Dar când să-şi atingă buzele de apă, fata îl opri:

— Nu bea, frăţiorule, că te faci vulpe şi nu mai are cine mă păzi!

Bietul băiat îşi iubea sora mult. Se gândi niţel şi nu bău, deşi murea de sete.

Mai încolo dădură de o urmă de urs, tot cu apă de ploaie.

— Nu bea, frăţiorule, zise fata, că te faci urs şi mă omori...

Nu bău băiatul nici de astă dată, dar se pârpălea de sete să moară şi mai multe nu.

Tocmai spre seară iacă şi o urmă de cerb.

Îl rugă să nu bea, că se face cerb şi o împunge, ci să mai aştepte c-or da de vreun izvor, dar el nu mai putu răbda şi bău.

Dacă bău, se făcu cerb, dar aşa frumuseţe de cerb, că s-ar fi oprit vântul din adiere, ar fi încetat păsările să ciripească şi s-ar fi oprit norii pe cer ca să se minuneze cu toţii şi cu toatele de aşa nemaipomenit cerb.

Trupul lui, cât era de mare, era numai şi numai de aur şi strălucea de-ţi lua vederea. Soarele rămăsese pe lângă el ca stelele cele mici pe lângă soare, iar coarnele cică i-ar fi fost lungi şi pline de ramuri, şi pe ele erau semănate pietre nestemate ce scânteiau; iar de la vârful unui corn la celălalt s-ar fi cumpănit încetişor de colo până colo un leagăn împletit numai din fire de mătase.

Se uită cerbul, când se pomeni aşa, la soră-sa care rămăsese încremenită, şi din ochii lui cei mari şi

vorbitori începură a se rostogoli lacrimi din belşug. Apoi îngenunche în faţa fetei şi o îndemnă să se urce sus, în leagănul dintre coarne. Fata se sui şi cerbul plecă prin desiş. La fiecare pas ce-l făcea, leagănul se mişca uşurel când înainte, când înapoi lin şi, când i se făcea fetei somn, ea adormea copilăreşte, legănată încetişor.

Şi trăiră ei aşa în pădure, multă vreme. Fata îşi făcuse un culcuş într-un copac înalt, şi aşa-l făcuse de bine, că nu era cu putinţă omului or vreunei fiare să-i facă vreun rău.

Într-o zi, după ce trecuseră ani la mijloc, de se făcuse fata mare, iacă se întâmplă de trecu un fecior de împărat prin pădure, umblând la vânătoare. Uitându-se pe sus după păsări, numai ce dădu cu ochii de fată în copac. Cum o văzu, îi căzu dragă, că nici nu mai ştia pe ce lume e.

Într-adevăr, se şi făcuse fata frumoasă de pica; avea nişte ochi mari, mari şi negri, un trup subţirel şi o gură... arăta ca o zână, ce mai încoa' şi încolo; zână ca zâna a mai frumoasă ş-a mai fiiră cusur, ca zâna zânelor.

Lăsă feciorul de împărat pustiului şi vânătoare şi tot şi se întoarse acasă. Trimise apoi sfetnici la toate peţitoarele din împărăţie cu vorbă că cine i-o aduce la palat pe fata de sta într-un copac în pădurea cutare, se pricopseşte pe vecie, ea şi tot neamul ei.

Una, bătrână, dibace, se prinse că o aduce ea. Se duse în pădure, căută până dădu cu ochii de fată şi se ascunse în apropiere să vază cum şi în ce fel merg lucrurile.

Văzu şi se cruci. Văzu cum venea cerbul de aur cu rădăcini de da fetei să mănânce, cum o ajuta să se dea jos şi o însoţea să se plimbe, cum o îngrijea, în sfârşit, şi cum îl săruta ea şi cum pe urmă, când era să plece cerbul, ea se suia în copac spre a nu întâmpina vreo primejdie.

Cugetă baba bine. De peţitorie nici nu putea fi vorba; cui s-o ceară? Cerbului? Cum era să se înţeleagă cu el? Ce, ştia ea limba cerbilor? „Mai nimerit ar fi, îşi spuse ea, s-o ademenesc pe fată cu ceva şi s-o răpesc; altminteri nu e nimic de făcut.”

Se întoarse acasă, ceru împăratului doi cai buni de-i puse la o căruţă, luă în căruţă ce-i trebuia şi porni la pădure. Intră şi lăsă căruţa într-un loc în seama unui argat de la curtea împărătească. Pe urmă, în mână cu nişte pirostrii, cu o căldare şi cu o donicioară cu apă, se duse taman sub copacul unde era fata.

Făcu un focşor şi puse pirostriile pe foc d-a-ndoaselea.

Fata de sus vedea. Îi strigă de acolo:

— Nu aşa, mătuşică, nu se pun pirostriile aşa pe foc.

— Dar cum, măiculiţă? întrebă baba uitându-se în sus şi prefăcându-se mirată că o vede acolo.

— Întoarce-le altminteri.

—Iacă le întorc.

—Nici aşa.

—Dar cum, fata mamii?

—Cu picioarele pe cărbuni, cum?

Le puse baba.

Când să puie căldarea, o puse cu gura în jos şi turnă niţică apă pe fund, de curse pe foc.

—Nu aşa, mătuşică, zise fata iar.

Baba o puse pe o lături.

—Nici aşa; măre, femeie bătrână să nu ştie ea să puie o căldare pe foc!

— Nu ştiu, măiculiţă, nu ştiu, vai de păcatele mole, că uite, am stat şi eu bine, am avut slugi, n-am pus căldare pe pirostrii de când mama m-a născut, dar acum m-a ars focul, măiculiţă, şi iaca sunt nevoită să stau în pădure, că nu mi se mai vede din case şi din acareturi nici cenuşa, şi pe ea a luat-o vântul...

Şi începu baba a se văita şi a plânge, că era prefăcută... ca o peţitoare, de!...

Fata, înduioşată, zise:

—Lasă, mătuşică, nu mai plânge! Uite, mă dau eu jos să-ţi aşez căldarea.

Şi se şi dădu.

Doar ce ajunse fata pe pământ, că afurisita de babă îi puse un căluş în gură, îl strigă pe argat şi, urcând-o amândoi în căruţă, dădu bice şi intrară în goana cailor cu ea în curtea palatului împărătesc.

Feciorul de împărat, când o văzu, doar că nu sărea ca nebunii în sus, de părere de bine.

Făcură logodna chiar în seara acea şi plănuiră şi nunta curând.

În vremea asta răsuna şi urla pădurea de zbieretele cerbului, şi aşa îi era de mare jalea că pierduse pe soră-sa, încât le era milă tuturor vietăţilor pădurii de el:

Be-a, be-a!
Surioara mea,
Be-a!

Tot aşa se tânguia.

Tocmai într-un târziu îi veni în minte să se uite pe jos şi, cum se uită, dădu de urmele de paşi care mergeau până unde poposise căruţa, şi de aci se vedeau urmele roţilor, că se-ntâmplase de plouase şi era pământul moale.

Se duse după urmele lăsate de roţi până la poarta palatului şi acolo începu să zbiere:

Be-a, be-a!
Surioara mea,
Be-a!

Soră-sa, cum îl auzi, cum îi spuse feciorului de împărat că acel cerb este fratele ei, şi-l rugă să-l primească.

Feciorul de împărat îl primi cu dragă inimă, puse de-i auri un grajd de o minune de frumos şi dădu poruncă să-i dea de mâncare iarba cea mai bună din împărăţie.

Mergeau lucrurile strună; feciorul de împărat era fericit, fata la fel, că se iubeau, cerbul, şi el, nu mai putea de bucurie... Numai o ţigancă roabă, ce-l iubea pe feciorul de împărat, mocnea în ea, vrând s-o prăpădească pe biata fată, sora cerbului, de necaz că din pricina ei nici nu se mai uita feciorul de împărat la dânsa.

Într-o zi, cerbul plecase să se plimbe prin pădure, iar feciorul de împărat nu era nici el acasă.

Hoaţa de roabă nu scăpă prilejul, se duse la sora cerbului şi o întrebă dacă nu merge cu ea la pădure să culeagă flori? Că „taman e o vreme, de mai rar aşa frumuseţe”, zise ţiganca.

Ea vru şi plecară. Culeseră ele flori ce culeseră şi nevestei feciorului de împărat i se făcu sete; atunci îi ceru ţigăncii apă, iar aceasta, care era pregătită cu de toate, puse pe furiş în cană nişte prafuri şi, îndată ce bău, sora cerbului căzu pe spate gaibenă ca şofranul la faţă.

Pasămite, prafurile acelea aduceau somnul, şi ţiganca se gândi că, lăsând-o pe fată în pădure, aşa adormită cum era, repede o vor sfâşia fiarele.

O dezbrăcă pe urmă de hainele ei frumoase, se îmbrăcă ea cu ele, se boi la obraz şi se duse la palat ca şi cum ar fi fost nevasta feciorului de împărat.

Se boise cu aşa meşteşug şi-şi schimbase glasul într-atât de bine, că feciorul de împărat nici nu bănui ce se întâmplase: putea ţiganca să se bucure mult şi bine de nelegiuirea ce săvârşise.

Dar cerbul simţi îndată. Începu a se tângui

şi a zbiera:

Be-a, be-a!
Surioara mea,
Be-a!

Şi bătea din picioare şi, văzând-o pe ţigancă, se repezea s-o împungă. Ţiganca, nu, că are ceva cerbul, e bolnav de boală rea, dacă dă el s-o împungă pe ea, şi sfătui pe feciorul de împărat să-l omoare.

Până să se hotărască el să-l omoare, că nu-i venea, îi era milă de aşa frumuseţe de cerb, cerbul pieri, nu se mai văzu vreo două zile, iar a treia zi numai se pomeni feciorul de împărat cu el că intră în curte tot într-o fugă şi iar pleacă şi iar se întoarce şi iar se duce mugind şi dând din picioare şi uitându-se cu ochii de parcă l-ar fi rugat să meargă cu el unde l-o duce.

Se luă feciorul de împărat după el, însoţit de câţiva slujitori, şi ajunse în pădurea unde sta întinsă biata fată adormită.

Să-i vie nebunie feciorului de împărat când o văzu, să se omoare singur de jale şi mai multe nu... Făcură slujitorii o targă de crăci, puseră cu grijă fata pe targă, apoi o luară spre palat.

Cum ajunseră, feciorul de împărat chemă pe toţi doftorii şi pe toţi vracii din împărăţie, să vie să vază dacă nu e chip s-o deştepte.

Veniră toţi, şi unul băgă de seamă că nu era moartă, iar după ce văzu aşa, lesne îi fu să o deştepte.

Când se deşteptă, spuse sora cerbului cum şi ce fel se întâmplase, iar feciorul de împărat porunci ca ţiganca să fie omorâtă în bătaie.

De atunci au trăit în pace şi fericire, iar cerbul de aur a rămas pentru totdeauna la palatul lor.

Împărăţia Arăpuşcăi

A FOST ODATĂ un împărat viteaz peste fire, că unde pornea cu război, zvânta, de nu rămăsese domnie cât de mică, ori împărăţie cât de mare, pe la hotarele împărăţiei lui, să n-o fi bătut el. Şi acest împărat avea trei feciori, tot unu şi unu de viteji şi de frumoşi. În poveţele lui părinteşti, împăratul îi sfătuia să lupte înainte mereu, după ce-o muri el, că era bătrân şi când-când îşi aştepta ceasul, şi să supuie pe toţi vecinii ca să se mărească ţara lor. Dar îi povăţui să nu care cumva să intre în împărăţia Arăpuşcăi, situată la soare-apune de a lor, că acolo le rămân oasele; căci, oricare s-a dus acolo, dus a fost, fiindcă înapoi nu s-a mai întors.

Veni vremea de se prăpădi împăratul şi rămaseră feciorii lui împăraţi câte trei, că se iubeau şi n-au vrut să se despartă. Ei, cum se urcară pe scaunu' mpărătesc, nici laie nici bălaie, să intre în împărăţia Arăpuşcăi, spunând că tatăl lor numai îşi făcuse spaimă, fiindcă ei nu vedeau în ţara vecină cu a lor dinspre soare-apune decât i ămpii şi iar câmpii pustii; oraşe, ori sate, ori oameni, nu se zăreau! Şi se învoiră ca să plece mai întâi cel mai mare cu oaste nenumărată şi, de i s-o întâmpla ceva şi nu s-o putea întoarce până într-un an, să plece al doilea şi, de nu s-o întoarce nici el până într-un an, să se ducă şi cel de-al treilea.

Cum se învoiră, aşa şi făcură. Strânseră oaste mare ca nisipul mării şi, după ce-şi luă ziua-bună de la fraţi, cel mai mare plecă, însoţit de ostaşi Merseră azi niţel, mâine mai mult, până intrară în adâncul împărăţiei căreia îi zicea a Arăpuşcăi. Au mersei aşa cale lungă să le ajungă şi altceva n-au văzut decât pustiu şi cer, iar încolo nimic, nici fântână, mureau bieţii ostaşi de sete. Când într-o zi, pe la nămiezi, iacă

văzură un palat ce strălucea ca soarele. Cum îl văzu, feciorul cel mare îşi orândui oştirea ca să fie gata de luptă şi puse de împresură palatul. Când colo, în el nu era nimeni, nici picior de om, numai casa goală, da' ce casă... halal să-i fie! Pe jos numai piatră, odăile mari şi luminate de mii de lumini, că era mai lumină ca ziua; cercevelele de la geamuri şi canaturile de la uşi erau numai de stejar încrustat cu flori, iar uşa cea mare era împodobită numai cu nestemate, de-ţi luau vederile. Unde mai pui, în mijloc era o masă mare, încărcată cu tot felul de mâncări de-ţi făceau cu ochiul şi te zăpăceau de nu ştiai din care să iei mai înainte... Dar pivniţa? Lungă, să tot fi umblat trei zile prin ea şi să te fi rătăcit printre butoaiele pline de vinuri, d-alea de când cu tata Noe, de să bei un păhăruţ şi să şi începi a da ochii peste cap!

Când văzură ostaşii aşa, fuga la pivniţă şi băură până începură a le ţiui urechile şi, bolborosind câte alea toate, ca nişte năzdrăvani, adormiră tun. Ba adormiră şi căpeteniile şi feciorul cel mare şi, dacă adormiră, peste noapte iacă veni în zbor o fată frumoasă, de înlemneai s-o fi văzut, şi când veni, făcu zgomot de se treziră ostaşii, dar ea numai îi ameninţă cu paloşul ce ţinea în mâna dreaptă şi toţi rămaseră înlemniţi în loc; tăie din ei câţiva şi pe ceilalţi îi luă în vârful paloşului şi-i aruncă unul câte unul, în spatele palatului, peste alte hoituri de oameni. După aceea, se puse şi spălă duşumelele de sânge, strânse cepurile butoaielor —că ostaşii, de beţi ce erau, le lăsaseră deschise, puse masa iar, mâncă şi ea, şi spre ziuă îşi luă zborul, iar palatul rămase ca-nainte.

La curtea împărătească, fraţii lui aşteptară un an. Văzând că nu se întoarce, plecă fratele cel mijlociu cu ce oaste mai strânsese într-un an, şi ajunse şi el după îndelungată vreme la acelaşi palat, unde i se întâmplă taman ca fratelui său mai mare.

Şi când se împlini iar un an, plecă şi fratele cel mai mic, care era şi mai deştept dintre toţi. Ajunse el cu oastea la palat, şi ostaşii lui făcură ca şi ceilalţi dinaintea lor, dar băiatul, în loc să bea şi să se îmbete, se furişă dintre ai săi şi se urcă într-un pom din faţa palatului şi, cum era pomul stufos, se ascunse de nu-l putea vedea nimeni, iar el vedea tot. Acolo aşteptă toată ziua până seara.

Seara, auzi un vâjâit şi văzu pe Arăpuşca venind în zbor, o văzu cum intră în palat şi cum scoase ostaşii unul câte unul în vârful paloşului şi se cătrănea bietul băiat de milă, dar ce să facă?

Numai ce se pomeni apoi că-şi ia iar zborul, Arăpuşca, tot cu paloşul în mână şi, când o văzu, atât îi plăcu făptura ei, că uită şi de frică şi de tot, se coborî din pom, încălecă pe un cal care i se păru lui din ai ostaşilor, şi se luă în goană după ea. A avut noroc că Arăpuşca nu se uita înapoi, că, de-l vedea, atât îi era.

Şi alergă feciorul de împărat peste dealuri, peste văi, peste câmpii, prin păduri, de se schilodise calul alergând, şi ajunse abia răsuflând în împărăţia sticleţilorde era într-o pădure pe un vârf de munte; acolo o pierdu din ochi. Ce să facă el? Prinse a întreba printre sticleţi, de nu ştiu cumva unde stă Arăpuşca.

— Nu ştim, răspunseră sticleţii într-un glas, dar, de vrei, să-ţi arătăm calea ce ţine ea, că trece mereu p-aici, însă nu se opreşte niciodată.

Îl duseră sticleţii pân' la hotare, pe drumul ce urma ea, şi acolo-l lăsară în voia Domnului. El, dacă se văzu singur, o luă înainte drept şi după o vreme ajunse în împărăţia corbilor şi a vulturilor, şi aceştia făcură tot ca sticleţii, că nici ei nu ştiau unde stă Arăpuşca, ci-i spuseră că numai o văd trecând în zbor pe acolo.

Merse el ce mai merse şi, ieşind din împărăţia lor, intră într-a ciocârlanilor şi grangurilor.

Împăraţii ciocârlanilor şi grangurilor puseră un crainic să strige pe toţi supuşii şi, întrebându-i, nici unul n-a fost în stare să spuie unde e împărăţia Arăpuşcăi.

Taman într-un târziu, iacă un ciocârlan şchiop venea şontâc, şontâc.

— Eu ştiu, măriile-voastre, unde e împărăţia Arăpuşcăi.

— Ştii tu?

— Cum să nu ştiu, păcatele mele, că d-acolo mi se trage d-am rămas şchiop.

— Cine e Arăpuşca asta?

— E o fată, să trăiţi, a cărei putere îi stă într-un paloş; fără el, e femeie ca toate femeile, dar cu el în mână prăpădeşte lumea, dacă vrea.

— Nu cumva ştii dumneata ce trebuie să fac ca să ajung în ţinuturile ei? întrebă feciorul de împărat.

— Ba ştiu, dar e greu.

— Să fie cum o fi, vreau să ajung la ea.

— Izbândă să dea Dumnezeu, dacă-i aşa, zise ciocârlanul şi, întinzând aripa, îl atinse pe obraz şi-i zise să se dea de trei ori peste cap.

Feciorul de împărat făcu în ăst chip şi se prefăcu pe dată într-o muscă, doar că vorbea şi pricepea tot.

— Acu, zise ciocârlanul, sui pe spinarea mea.

Şi, luându-şi ziua bună de la împăraţi, se ridică o dată de ajunse pân' la vântul turbat şi d-acolo se coborî în jos.

— Măre, da' iute zbori! zise feciorul de împărat, care abia se ţinea să nu alunece jos.

—Păi altminteri e cale de trei ani pân-acolo, de-i umbla ca oamenii; d-aia te schimbai eu în muscă…

Şi mai sări de vreo trei ori ş-ajunse la hotar.

Aci dacă ajunse, ciocârlanul zise feciorului de împărat să se dea iar peste cap; el se dădu şi se făcu iarăşi om. Ciocârlanul îl învăţă să se ducă pe un deal în sus şi va da de casele Arăpuşcăi; să intre în ele pe

din dos şi va găsi o uşă cu totul şi cu totul de aur; s-o deschidă, căci prin ea va intra în odaia în care doarme ea când se întoarce din călătorii.

— Să aştepţi acolo până când se va culca Arăpuşca şi fără să te simtă, de-oi putea, intră şi pune mâna pe paloş! Fugi cu el şi ascunde-l şi-n gaură de şarpe, numai să nu-l găsească ea când l-o căuta. De-l vei lua, să ştii că poţi face cu ea ce vei vrea, fiindcă în el îi stă puterea întreagă, încheie ciocârlanul.

Feciorul de împărat nu ştia cum să-i mulţumească bietului ciocârlan pentru bunătatea lui, dar ciocârlanul, neplăcându-i plecăciuni multe, îşi luă zborul după ce-i pofti izbândă şi pieri în văzduh.

Feciorul cel mic făcu întocmai după povaţa ciocârlanului şi izbuti să pună mâna pe paloş.După ce-l ascunse bine, se întoarse şi voi să deştepte pe Arăpuşca; şi ca să n-o sperie, începu a o săruta, că, maică Doamne, mult îi mai plăcea; şi-ar fi dat şi viaţa pentru ea!

Arăpuşca se deşteptă şi, văzându-se în braţele lui, se încruntă şi se ridică să pună mâna pe paloş, dar nevăzându-l la locul lui, pricepu imediat că e în puterea omului de era lângă ea. Şi fiindcă îi plăcea şi ei, că era frumos, începu a-l săruta şi ea, şi... şi iac-aşa!

L-a momit ea, nu e vorbă, ca să-i spună unde i-a ascuns paloşul, dar aş! feciorul de împărat să-i destăinuie...

După ce au stat câtăva vreme în sărutări şi în dezmierdări, se cununară. Făcură o nuntă... ce mai nuntă! Şi ce mai mâncări!... Am mâncat şi eu la masă, cum am putut, că nu eram poftit şi n aveam scaun.

După nuntă, plecară spre împărăţia băiatului şi, pe drum, ce să vezi? Case, oameni, oraşe în toată rânduiala. Pasămite, Arăpuşca ura oamenii şi cu puterea paloşului ei îi prăpădise, dar acum, fiindcă nu-

l mai avea, toate lucrurile îşi veniseră-n fire. Ba au înviat şi fraţii lui cu ostaşii lor cu tot!

Mult s-au mai mirat ei când au auzit ce li se întâmplase, nevenindu-le să creadă. Dar mulţumiră fratelui lor mai mic că se dovedise mai cu minte decât ei şi izbutise să şi-o facă mireasă pe Arăpuşca.

Mirza-Mamud

ODATĂ, DEMULT, trăia un tânăr pe nume Mirza Mamud. Şi pornind el să rătăcească prin lume, ajunse într-o pădure unde îşi făcu o colibă şi rămase să stea în ea. În fiecare zi el se ducea la vânătoare, prindea animale sălbatice şi cu ele îşi potolea foamea.

Şi iată că, într-o bună zi, întâlni o vulpe. „S-o ochesc, se gândi Mirza-Mamud, îi jupoi blana, căci îmi va fi de folos; am să-mi şterg picioarele pe ea!”

— Nu mă omorî, Mirza-Mamud, se rugă vulpea, cândva poate am să-ţi fiu de folos. Ia-mă cu tine şi-ţi voi păzi coliba.

Şi Mirza-Mamud n-o omorî — o luă cu el acasă. Iar în acea zi vână două sălbăticiuni. Una o dădu vulpii, pe cea de a doua o mâncă el.

În ziua ce urmă, vulpea porni şi ea prin pădure şi acolo întâlni un lup.

—Vulpe, fiindc-ai ieşit în calea mea, am să te mănânc, îi zise lupul.

— Acum ai să mă înghiţi, dar mai târziu ce-ai să faci? îi vorbi vulpea. Că doar ai să flămânzeşti iarăşi. Hai mai bine să mergem la coliba lui Mirza-Mamud, că el e tare bun. El îţi va aduce în fiecare zi o sălbăticiune vânată.

Şi lupul se învoi şi ajunseră la Mirza-Mamud, care în acea zi vânase trei cerbi. Când sosi şi el acasă văzu un lup ce se aciuase pe lângă colibă, îi hrăni pe amândoi, mâncă şi el şi se culcară. Dimineaţa, Mirza-Mamud porni ca de obicei la vânătoare, pe când vulpea din nou rătăci prin pădure. Dar de astă dată îi ieşi în întâmpinare un urs. O prinse ursul în labe şi îi zise:

— Am să te mănânc!

— Ei şi, n-ai decât! Tot n-ai să te saturi cu mine! Mai bine mergi cu mine la Mirza-Mamud şi îţi va da el de mâncare destul.

— Bine, să mergem, dar dacă ai să mă păcăleşti, tot am să te mănânc, mai zise ursul.

Iar în acea zi Mirza-Mamud izbuti să vâneze patru cerbi. „Las´să fie, se gândi el, poate s-au înmulţit cei de-acasă!" Când sosi la colibă văzu că mai era şi un urs. Fără să se supere, le dădu la toţi de mâncare. Dimineaţa, Mirza-Mamud iarăşi porni să vâneze, iar vulpea să rătăcească prin pădure. Acum îi ieşi înainte o panteră, care i se aruncă în spate.

— Te voi mânca! răcni pantera.

— Mare lucru pentru tine că mă vei mânca, îi zise vulpea. Mai bine vino la coliba lui Mirza-Mamud. El ne dă de mâncare şi mie şi lupului şi ursului. Îţi va da şi ţie.

— Aşa să fie, se învoi pantera, hai să mergem!

Ajunseră acasă. În acea zi, Mirza-Mamud vână cinci gazele. „Poate s-a mai ivit careva la mine acasă", se gândi el. Sosi el acasă şi, într-adevăr, înăuntru văzu şi o panteră. Le împărţi la toţi mâncare, se săturară şi se culcară.

Dimineaţa, vulpea iarăşi plecă prin pădure. Îi apăru în faţa ochilor pasărea Simorgh. Se repezi la vulpe, îşi înfipse ghearele în ea şi zise:

—Vulpe, am să te mănânc!

— Nu mă mânca! se rugă vulpea. Hai şi tu la Mirza-Mamud. El ne dă la toţi de mâncare — şi mie şi lupului şi ursului şi panterei şi se va găsi o bucată şi pentru tine!

— Atunci să mergem, se învoi pasărea Simorgh.

În acea zi, Mirza-Mamud vână doi cerbi şi patru gazele. „Nu cumva s-o mai fi ivit cineva la coliba mea?" se minună Mirza-Mamud auzind mare zarvă înăuntru. Intră în casă şi pasărea Simorgh îi zbură în

întâmpinare. Mâncarea ajunse pentru toţi, ei se săturară şi se culcară.

Dimineaţa, după ce Mirza-Mamud plecase la vânătoare, vulpea zise:

— La urma-urmelor, Mirza-Mamud nu e sluga noastră. De cât timp ne dă el de mâncare? Trebuie să-l ajutăm şi noi cu ceva.

— Desigur, trebuie, strigară sălbăticiunile, dar nu ştim cum!

— Eu ştiu, le mai zise vulpea, hai să-i găsim o nevastă!

—Da, da, încuviinţară sălbăticiunile. Hai să pornim în ţara Cin-Macin şi s-o luăm pe fata padişahului pentru Mirza-Mamud.

—Desigur, aşa să facem!

Hotărâră că spre ţara Cin-Macin să meargă vulpea, lupul, ursul şi pasărea Simorgh, iar pantera să aibă grijă de colibă.

Şi porniră. Drumul trecea peste un lac mare. Pasărea Simorgh o luă pe vulpe în gheare şi trecu lacul, iar lupul şi ursul o luară pe mal la fugă. După ce se întâlniră de cealaltă parte a lacului, porniră mai departe. Dar ce văzură — un ţăran ara ogorul. Când ţăranul văzu sălbăticiunile, se cutremură şi o luă la sănătoasa. Şi boii se înspăimântară, se mulseră din jug şi ia-i de unde nu-s!

— Hai că mă înjug eu, zise vulpea, am să ar eu ajutată de lup şi urs. Lumea se va minuna, toţi se vor grăbi să vină să privească minunea. Atunci printre ei se va afla şi fata padişahului. Când se va ivi, pasărea Simorgh o va prinde în gheare şi îşi va lua zborul, iar noi ne întoarcem!

Întocmai şi făcură. Lumea veni în fugă să privească vulpea, lupul şi ursul la arat. Află şi fata padişahului acest lucru. Alergă şi ea şi se grăbi să privească minunea nemaipomenită! Vulpea o văzu şi strigă păsării Simorgh:

— Uite-o! Înhaţ-o repede!

Pasărea se repezi la fată, o luă în gheare şi se ridică în ceruri. Sălbăticiunile lăsară şi ele plugul şi pe-aci ţi-e drumul! Ţipătul se înălţă din piepturile celor de faţă.

— Au luat-o pe fata padişahului! Au dus-o!

Şi se grăbiră să-l vestească pe padişah.

Iar sălbăticiunile o aduseră pe fată la coliba lui Mirza-Mamud. Şi, tot în acea zi, tânărul vânase şapte gazele. „Se vede că din nou a mai venii cineva la mine”, se gândi Mirza-Mamud. Sosi acasă, iar sălbăticiunile îi ieşiră în întâmpinare, jucară înaintea lui, se bucurară! Le împărţi vânatul şi îi mai rămase două gazele.

— Partea cui a mai rămas? întrebă el.

Când intră în colibă, văzu o fată frumoasă precum luna! Mirza-Mamud şi Golizar — fiindcă aşa o chema pe fata padişahului — pe dată se plăcură. Se însurară şi trăiră fericiţi.

Să-i lăsăm să se bucure, iar noi să vedem ce face padişahul. Chemă el toate bătrânele ghicitoare şi le porunci să afle unde se găseşte fata. Cercetară ele în stele şi nu văzură nimic.

— Oare sunt toate ghicitoarele de faţă? se interesă padişahul.

—Nu, îi răspunseră, a mai rămas una, ea locuieşte în ţinutul în care trăiesc împletitorii de coşuri şi ţesătorii de site.

— Chemaţi-o aici! porunci padişahul.

Veni bătrâna ghicitoare şi cercetă stelele.

— Fata ta e la Mirza-Mamud, spuse ea, într-o pădure îndepărtată!

—Bine, bătrânico, zise padişahul, dacă tu mi-o aduci înapoi, atunci am să-ţi dau atâta aur, pe cât ţi-e greutatea!

— Întocmai voi face, se învoi bătrâna.

Şi luă bătrâna o oală încăpătoare de lut, aşternu înăuntrul ei desene sclipitoare, îi mai legă la gură o băşică de bou, apoi îi dădu drumul pe apă, se aşeză deasupra şi pluti. În locul lopeţilor folosi un şarpe uriaş. Şi astfel trecu ea lacul, ajunse la malul celălalt, ascunse oala într-un tufiş şi se îndreptă spre coliba lui Mirza-Mamud. Iar Golizar, în acel timp, era afară lângă colibă.

— Nu te apropia de mine, îi strigă Golizar când dădu cu ochii de oaspetele nepoftit, mie nu-mi plac bătrânele!

— Fie-ţi milă de mine! se văicări bătrâna. Am plecat cu pelerinii şi am rămas în urmă fiindcă n-am putut ţine pasul cu ei şi m-am rătăcit. Găzduieşte-mă până ce ei se vor întoarce.

— Pleacă, pleacă mai departe, îi tot striga Golizar, am în preajmă sălbăticiuni, te vor sfâşia!

Bătrâna ieşi în drum, se aşeză şi începu să aştepte întoarcerea lui Mirza-Mamud. Iar acesta se întoarse de la vânătoare şi ce văzu — în drum sta şi plângea o bătrână.

— De ce plângi? o întrebă el.

— Uite că am rămas în urmă de ai mei, m-am rătăcit în pădure, m-am dus la tine acasă, iar nevasta ta m-a alungat! se văită bătrâna.

— Hai cu mine, nu-ţi fie teamă, îi zise Mirza-Mamud, vei sta la mine atât cât vei dori!

Şi veni acasă cu bătrâna.

— Să stea la noi biata femeie, îi zise el lui Golizar, n-o să fie nici o pagubă.

—Ne va aduce necazuri, răspunse Golizar, ai grijă să nu-ţi pară rău mai târziu! Dar dacă tu doreşti, n-are decât să rămână!

Şi bătrâna rămase la Mirza-Mamud.

Dis-de-dimineaţă ea se trezi, făcu ordine în colibă, pregăti de mâncare, le împărţi la toţi şi începu să fiarbă mâncarea, pentru prânz. Mirza-Mamud plecă

la vânătoare, iar Golizar rămase acasă. Atâtea istorii şi întâmplări îi povesti bătrâna fetei, încât îi subjugă inima. Spălă bătrâna toate rufele, după care îi zise lui Golizar:

—Hai cu mine la marginea lacului să clătim rufele, fata babei, mi-e urât să mă duc singură!

Şi Golizar se duse cu bătrâna. Cum ajunseră acolo, bătrâna scoase oala şi-i strigă fetei:

— Vino, fata babei, vino repede! Aici în groapă străluceşte ceva. Nu ştiu, e aur, e argint? Tu eşti fată de padişah, tu te pricepi mai bine!

Fugi Golizar la bătrână şi văzu că, într-adevăr, pe fund străluceşte ceva. Ea nu înţelese că nu era o groapă, ci o oală nespus de mare. Se aplecă, vârî capul înăuntru, iar bătrâna o apucă de picioare şi o răsturnă în oală. Ca şi la venire, bătrâna legă băşica şi dădu oala pe apă, se urcă ea însăşi deasupra şi pluti spre casă. Ieşi la celălalt mal, iar acolo o aştepta padişahul împreună cu ai săi curteni.

— Ţi-am adus fata, îi zise bătrâna.

Se bucură padişahul, chemă vistiernicul şi îi porunci acestuia să-i dea bătrânei atâta aur pe cât îi era greutatea.

Să-l lăsăm pe padişah să se bucure şi să vedem ce face bietul Mirza-Mamud.

În acea zi el vână şase cerbi. Când ajunse la colibă, Golizar nicăieri! Sălbăticiunile stăteau abătute şi nu putură povesti nimic. Atunci vulpea îi zise păsării Simorgh:

— Hai s-o aducem înapoi pe Golizar! Şi o să facem astfel: tu mă cobori pe acoperişul palatului ei, te duci la fereastră, fata te va recunoaşte şi va ieşi pe balcon. O înhaţi, apoi mă iei şi pe mine şi zbori înapoi.

Pasărea Simorgh se învoi, o luă pe vulpe şi zbură în Cin-Macin. Dar ce să mai lungim povestea... În chiar aceeaşi seară o aduseră pe Golizar la Mirza-

Mamud. Se bucurară amândoi nespus şi se aruncară unul la pieptul celuilalt.

Padişahul bătu toba primejdiei, chemă oastea şi porni război împotriva lui Mirza-Mamud.

Dimineaţa, Mirza-Mamud şi toate sălbăticiunile văzură o oaste mare. Oşteni, câtă frunză şi iarbă, se apropiau de ei.

— Eu ştiu ce e de făcut! strigă vulpea. Mergem pe dată în pădure şi chemăm aici toate animalele şi păsările codrului. Atunci vom fi în stare să izgonim oastea padişahului!

Chemară deci toate vieţuitoarele pădurii. Stelele de pe cer se pot număra, dar sălbăticiunile adunate acolo nu fu cu putinţă să fie numărate! Şi oştenii le văzură. Spaima lor n-avu margini. Dar încotro să fugă? Că doar era greu să se bată cu păsările care le ciuguleau ochii, cu urşii care le trosneau oasele, cu lupii care le sfâşiau măruntaiele. Aşa că nici unul nu rămase cu viaţă.

Află padişahul de această ispravă şi hotărî: „N-are rost să mă lupt cu Mirza-Mamud. Oare merită să-mi prăpădesc oastea fără rost?” Şi încetă să mai poarte război cu sălbăticiunile ce-l slujeau pe Mirza-Mamud cu-atâta credinţă.

Şi astfel Mirza-Mamud şi Golizar trăiră de atunci în pace şi fericire.

Pasărea de aur

TRĂIA ODATĂ UN OM SĂRAC care n-avea pe lume decât un singur fiu şi pe nimeni altcineva. Iar avuţie — doar un câine şi o pisică. Şi îşi duceau cu toţii viaţa de azi pe mâine.

Într-o seară, omul cel sărac îi zise fiului său:

— Fiule, eu sunt bătrân şi bolnav. Nu peste mult am să mor. Vreau să-ţi spun taina mea. Demult, când eram tânăr, am săpat în curte un bazin pentru păstrarea apei. Şi dintr-o dată lopata a dat de ceva tare. Am săpat şi mai adânc şi am găsit un cufăraş de fier. Cufăraşul era încuiat, iar cheia atârna de lacăt. Am smuls cheia, dar n-am desfăcut lacătul. Mă hotărâsem să mai aştept. Mă gândeam la ziua când, poate, va fi cea mai grea din viaţă. Şi iată că mi-a fost dat să trăiesc până la bătrâneţe şi să nu fiu nevoit să mă folosesc de comoară. Acum doresc să ţi-o dau ţie.

Şi tatăl cotrobăi sub căpătâi, scoase cheia şi i-o dădu fiului său, spunându-i:

— Mâine dimineaţă, sapă în curte, la dreapta de bazin, găseşte cufăraşul şi scoate comoara.

Dis-de-dimineaţă, tânărul luă lopata, se duse la bazin şi începu să sape. Câinele şi pisica veniră şi îi ajutară cum putură, scormonind pământul cu labele.

Până la urmă tânărul dădu de cufăraş, încercă să-l tragă afară, apucându-l de mânerul fixat de capac, dar nu izbuti. Parcă avea rădăcini înfipte în pământ. Atunci vârî cheia în lacăt şi descuie cufăraşul.

Pe dată capacul cufăraşului se deschise, de-ai fi zis că fusese împins de arcuri şi dinăuntru se ridică un şarpe mare. Dar ridică şi tânărul lopata ca să lovească şarpele. Câinele şi pisica erau gata să se arunce asupra şarpelui, ca să-şi apere stăpânul, dar şarpele şuieră:

— Linişte! Pentru că tu m-ai eliberat din robie, am să te răsplătesc cu dărnicie! Pe fundul cufăraşului ai să găseşti o pasăre mică de aur. Ia-o, înveleşte-o în şapte straturi de vată şi ascunde-o sub pernă. Când vei avea vreo dorinţă, scoate pasărea, aşaz-o pe palmă şi cere-i tot ce pofteşti. Pasărea va bătea din aripi şi pe dată dorinţa îţi va fi împlinită.

Spunând acestea, şarpele se târî cu repeziciune şi dispăru. Tânărul se uită pe fundul cufăraşului şi, într-adevăr, găsi acolo pasărea de aur. O luă, o aşeză pe palmă şi grăi:

—Însănătoşeşte-l pe tatăl meu, iar casa noastră cea veche fă-o nouă!

Pasărea bătu din aripi şi străluci orbitor.

Tânărul acoperi repede pasărea cu poala hainei şi fugi spre casă. Pe locul casei celei vechi el văzu una nouă, frumoasă şi luminoasă, iar tatăl său stătea în pridvor, sănătos şi vesel.

Şi iarăşi tânărul îşi puse pasărea pe palmă şi grăi:

— Fă-l pe câinele meu atât de iute, încât să izbutească să alerge precum vântul, iar pisicii dă-i o asemenea agerime a vederii, încât ea să vadă tot ceea ce e ascuns!

Tânărul intră apoi în casă şi îi porunci pisicii să găsească şi să aducă nişte vată. Cât ai clipi, pisica găsi vata şi o aduse stăpânului. Acesta înveli pasărea în şapte straturi de vată şi o ascunse sub pernă.

— Tu, câinele meu, aleargă acum şi caută palatul padişahului, îi porunci tânărul.

Şi cât se uită prin casa cea nouă, câinele se şi întoarse îndeplinind porunca.

Atunci, tânărul îi zise tatălui său:

— Încalecă pe câine şi el te va duce până la palatul padişahului. Intră la padişah şi peţeşte-o pe prinţesă pentru mine!

— Nu ţi-e bine, fiule? De ce să te însori cu fata padişahului? se miră tatăl.

Dar feciorul stărui:

— Eu vreau să mă însor cu prinţesa! Du-te la padişah şi spune-i: „Fiul meu îţi va da în schimb tot ceea ce tu vei pofti”!

Nimic nu era de făcut, tatăl încălecă pe câine şi într-o clipită ajunse la palat.

Iar padişahul avea un astfel de obicei că, oricine venea s-o peţească pe prinţesă, era nevoit să ia mătura şi să măture la uşile palatului. Aşa făcu şi bătrânul.

Pe dată îi dădură de veste padişahului că un sărac, un om oarecare, venise să o peţească pe prinţesă.

— Cum? strigă padişahui. Cum de a avut asemenea îndrăzneală? Pentru această obrăznicie, la ştreang cu el!

Slujitorii padişahului îl prinseră pe bătrân, iar el tot striga:

— Spuneţi-i padişahului că feciorul meu îi va da pentru fată tot ce va pofti!

Văzând necazul ce dăduse peste bătrân, câinele scoase un urlet şi se grăbi spre fecior.

Iar feciorul scoase pasărea de sub pernă, o desfăcu din vată şi o puse pe palmă, grăind apoi:

— Adu-l numaidecât pe tata acasă!

Pasărea îşi întinse aripile, bătu din ele şi străluci orbitor.

Când gâdele tocmai arunca ştreangul pe după gâtul bătrânului, el dispăru dintr-o dată şi, cât ai clipi, era deja acasă.

—Vezi, fiule, cum se peţeşte fata padişahului?

— Nu-ţi fie teamă, tată, te vei duce şi mâine s-o peţeşti, îi zise fiul.

A doua zi, slugile padişahului văzură că acelaşi bătrân sărac mătură la uşile palatului.

— Ardeţi-l pe rug! porunci padişahul, când îl vestiră că bătrânul venise a doua oară în peţit.

—Spuneţi-i padişahului că feciorul meu îi poate da pentru fata lui tot ceea ce va pofti! strigă bătrânul, dar nu fu ascultat, ci numai târât spre locul unde urma să se ridice rugul.

Până cărară lemnele pentru rug, câinele se duse fuga acasă să-l vestească pe fecior de nenorocirea ce se putea întâmpla la palat.

Feciorul scoase pasărea, desfăcu vata, o puse pe palmă şi grăi:

— Adu-l pe tata acasă!

Pasărea bătu din aripi şi străluci orbitor.

Călăii deja îl puseseră pe bătrân pe rug şi începuseră să pună foc din toate părţile, dar acesta dispăru dintr-o dată şi se trezi la el acasă.

— Nimic bun n-o să iasă din asta, fiule, renunţă la fata padişahului, îl sfătui tatăl.

—Să încercăm şi a treia oară, fu de părere feciorul. Mâine, tată, te duci iarăşi în peţit.

Când a treia zi îi vestiră padişahului că acelaşi bătrân mătură la uşile palatului şi doreşte s-o peţească pe prinţesă, padişahul zise cu uimire:

— Dar ce fel de om e acesta pe care nici moartea nu-l ia? Aduceţi-l la mine!

Închinându-se padişahului, bătrânul grăi:

— Feciorul meu doreşte s-o peţească pe prinţesă, el poate să dea în schimb tot ceea ce vei pofti.

— Ce-ar putea să-mi dea pentru fata mea feciorul unui ţăran obişnuit? strigă padişahui cu dispreţ.

— Stăpâne, îi şopti la ureche un vizir, cere-i ceva ce n-a visat în somn măcar şi atunci n-o să mai aibă îndrăzneala să mai apară pe aici.

Şi padişahul ceru:

— Fie ca feciorul tău să ridice pe râu o cetate, iar în cetate un palat de aur. Lângă palat să fie o grădină şi toţi copacii din ea să fie de aur. În mijlocul grădinii

trebuie să se afle un bazin de aur curat, iar în el să înoate peştişori de aur. În acest palat să se mute fata mea. Iar mie, feciorul tău să-mi aducă o caravană încărcată cu daruri scumpe.

Bătrânul părăsi palatul şi câinele îl aduse repede acasă.

— Padişahul s-a învoit să-ţi dea fata, dar atâtea a cerut că nimeni nu le-a văzut nici măcar în vis.

Şi el povesti fiului tot ce poftea padişahul.

Seara, tânărul desfăcu pasărea din vată, o aşeză pe palmă şi grăi:

— Ridică pe râu o cetate, iar în ea un palat de aur. În grădina de lângă palat fă toţi copacii din aur, iar poamele lor, din rubine şi smaragde. Şi mai fă ca în mijlocul grădinii să se afle un bazin de aur, iar în el să înoate peştişori de aur. Dimineaţă, la palatul padişahului, să se găsească o caravană încărcată cu daruri scumpe.

Şi dimineaţa, locuitorii acelui oraş se treziră şi ce văzură — în mijlocul râului se afla o insulă, pe insulă o cetate, iar în cetate un palat de aur ca din basme, cu turnuri înalte.

Îl vestiră pe padişah de minunea de afară. Ieşi şi el să se uite la palatul cel minunat, dar la porţi îl întâmpinară fiul şi bătrânul — ei mânaseră caravana cu darurile cele scumpe.

— Dorinţa ta e îndeplinită, zise tânărul apropiindu-se de padişah, acum trebuie să-mi dai fata de nevastă.

Astfel fu padişahul nevoit să-şi dea fata după feciorul acelui bătrân.

După nuntă, prinţesa şi tânărul începură să locuiască în palatul de aur de pe insula din mijlocul râului.

Dar un vizir, care dorea să-l însoare pe feciorul său cu prinţesa, ţinea cu tot dinadinsul să-l piardă pe

feciorul bătrânului. El ghicise că cineva îl ajută şi hotărî să facă tot ce era cu putinţă spre a afla taina.

El o cumpără pe o bătrână slujitoare, care era de mulţi ani la prinţesă. Îi zise acesteia:

—Străduieşte-te să afli cine îl ajută pe ginerele padişahului şi am să te răsplătesc cu tot ceea ce vei dori. Iar când feciorul meu va ajunge ginere de padişah, el te va face mai mare peste toţi slujitorii de la palat.

Şi bătrâna se strădui din toate puterile să o mulţumească pe prinţesă şi nu peste mult izbuti să-i câştige încrederea.

Odată, ca din întâmplare, bătrâna aduse vorba de palatul cel minunat, de grădina splendidă cu copaci de aur şi de bazinul de aur cu peştişori tot de aur.

—Spune, de unde are bărbatul tău asemenea minuni? se interesă bătrâna.

— Nici eu nu ştiu, răspunse prinţesa.

— Dar ce fel de nevastă eşti dacă nu ştii nimic de treburile bărbatului? Sau el n-are încredere în tine? bombăni bătrâna.

Şi vorbele viclenei bătrâne aprinseră curiozitatea prinţesei.

Chiar în aceeaşi zi ea îşi întrebă bărbatul de unde are asemenea bogăţii.

—De ce să ştii? Nu mă întreba niciodată despre ele, îi răspunse el.

Prinţesa îşi încruntă sprâncenele. Când veni vremea prânzului ea puse pilaf din ceaun într-un blid, îl aşeză în faţa bărbatului şi se duse şi se aşeză departe de el şi încetă să-i mai vorbească.

Bărbatul se supără pe ea pentru încăpăţânarea de care dădea dovadă şi o certă. Atunci, ea izbucni în plâns şi zise:

—Ce fel de bărbat e acela care are taine faţă de nevastă?

Şi el gândi: „Desigur, bărbatul nu trebuie să aibă taine faţă de nevastă”. Aşa că se duse la aşternutul său, scoase pasărea de aur învelită în şapte straturi de vată. O desfăcu, o aşeză pe palmă şi grăi:

— Dăruieşte-i nevestei mele o casetă cu mărgele, cu inele şi cu brăţări.

Nu izbuti prinţesa să-şi şteargă lacrimile, că în palma bărbatului pasărea bătu din aripi şi străluci orbitor. Iar într-o clipită se ivi în faţa lor caseta, iar în ea mărgele de mărgăritare şi coral, brăţări de aur cu peruzele, inele cu pietre scumpe.

— Acum eşti mulţumită? întrebă bărbatul.

Şi cu multă băgare de seamă înveli pasărea în şapte straturi de vată şi o ascunse sub pernă.

În ziua următoare, tânărul îşi chemă prietenii cei mai buni, pisica şi câinele, şi porniră împreună la vânătoare. Iar prinţesa porunci să fie chemată bătrâna şi i se lăudă acesteia cu pasărea de aur

După ce ascultă cu luare-aminte spusele prinţesei, bătrâna zise:

— Înseamnă că toată puterea lui e această pasăre. Iar el însuşi nu e decât un ţăran oarecare şi nu merită dragostea unei fete de padişah. Ar fi mai bine să te măriţi cu feciorul vizirului. Acesta nici nu se poate compara cu ţărănoiul tău, el e nobil şi frumos şi de multă vreme te iubeşte.

Şi timp îndelungat bătrâna îi tot vorbi prinţesei despre feciorul vizirului şi, în sfârşit, îl aduse pe acesta la palatul de aur.

Prinţesei îi plăcu feciorul vizirului. Ea scoase de sub pernă pasărea de aur şi i-o dărui acestuia. El o aşeză pe palmă şi grăi:

— Toată această insulă, cu cetate, cu grădină, cu palatul de aur şi cu tot ce se află în el, du-le departe-departe, pe alt râu, la trei ani de mers până acolo.

Pasărea bătu din aripi şi străluci orbitor.

Seara, ginerele padişahului se întoarse de la vânătoare. Când se uită — nici cetate, nici palat, nici măcar insula de pe râu nu mai era. Îşi aminti atunci că în ajun îi destăinuise secretul său nevestei şi înţelese că cineva a pus mâna pe pasărea cea fermecată.

Atunci îşi vârî pisica în sân, se urcă pe câine şi zise:

— Şi acum, hai, grăbeşte-te şi caută cetatea cu palatul de aur!

Şi câinele alergă ca vântul.

După câteva ceasuri de drum, tânărul zări cupolele strălucitoare de aur, apoi începu să se vadă şi cetatea din mijlocul râului.

Se opri la mal şi-i grăi pisicii:

— Acum, şireato, treaba e a ta. Urcă-te pe câine şi înotaţi până la cetate. Tu, pisico, intră în palat. Găseşte sub perna mea pasărea de aur care e învelită în vată, ia-o în dinţi, ascunde-te pe undeva şi aşteaptă până vine câinele să mă ia şi pe mine.

După ce câinele îl trecu şi pe tânăr, acesta bătu în porţi. Străjile deschiseră şi tânărul îl văzu în curte pe tatăl său.

— În sfârşit, te-am tot aşteptat! se bucură taică-său. Acum a ajuns feciorul vizirului stăpân aici, iar prinţesa îi e nevastă. Bătrâna cea rea, care e mai mare peste slujitori, m-a gonit din palat, s-a purtat rău cu mine şi m-a pus să îndeplinesc cele mai grele munci.

Feciorul îşi îmbrăţişă tatăl şi porni să-i spună ce i se întâmplase.

Iar pisica, având pasărea în dinţi, deja se bucura la picioarele tânărului.

— Prietenii mei credincioşi! le grăi tânărul, mângâind câinele şi pisica şi ascunzându-şi în sân pasărea. Vă mulţumesc, prieteni, că mi-aţi înapoiat fericirea!

—Într-adevăr, fiule, bine ai făcut cerând păsării de aur însuşirile neobişnuite pentru câine şi pisică, altfel nu ne-am mai fi revăzut niciodată, zise bătrânul tată. Eu doar ţi-am spus de mult să nu te însori cu o prinţesă!

Şi tânărul intră în palat, strigă tare ca prinţesa să părăsească neîntârziat acele locuri.

Îndată ce fata padişahului şi feciorul vizirului împreună cu bătrâna cea vicleană ieşiră prin porţile cetăţii, tânărul scoase din sân pasărea de aur, o aşează pe palmă şi grăi:

— Du-mi cetatea cu palatul şi cu grădina de pe această insulă în ţinuturile mele!

Pasărea bătu din aripi şi chiar în acea clipită întreaga cetate, cu palatul de aur şi cu grădina, fură mutate în satul îndepărtat, pe locul vechii case a săracului nostru.

Iar fata padişahului cu feciorul vizirului şi cu baba cea rea rămaseră singuri pe insula pustie din mijlocul râului şi nimeni nu ştie ce s-a mai întâmplat cu ei.

Padişahul a trimis călăreţi care s-o caute pe fată şi pe feciorul vizirului, dar călăreţii nu s-au întors nici până azi.

Feciorul săracului, după sfatul tatălui său, se însură în curând cu o fată sărmană din sat. Ea fu o nevastă bună şi credincioasă şi amândoi păstrară cu grijă, sub pernă, pasărea de aur pe care o ţineau în şapte straturi de vată.

Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe

ÎN VREMURILE DE DEMULT, trăia un şah care avea patru feciori. Trei dintre ei erau de la aceeaşi mamă, iar al patrulea, de la o alta. Şahul îi iubea doar pe primii trei. Pe ultimul îl ura.

Şi iată că, odată, şahul îi porunci unei slujnice:

— Ia du-te pe acoperişul palatului, la feciorii mei, şi trage cu urechea, vezi despre ce vorbesc.

Slujnica se duse şi se uită. Cei trei feciori iubiţi dormeau liniştiţi, iar al patrulea stătea de vorbă cu mamă-sa:

— Dacă tata pofteşte să ne trimită, noi plecăm şi pe muntele Kaf, la Vulturul-cel-Alb, să-i aducem Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte.

Se întoarse slujnica şi îi spuse şahului:

— Cei trei feciori iubiţi dorm, iar al patrulea stă de vorbă cu mamă-sa şi zice: „Nu ne trimite tata, că noi ne-am fi dus numaidecât şi i-am fi dobândit Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte”.

— El e un om de nimic şi atâta tot, grăi şahul. Şi mai zise: Am să-i trimit pe feciorii cei iubiţi să mi-l aducă.

Iar a doua zi, dis-de-dimineaţă, îi chemă şahul la el, le ceru să plece pe muntele Kaf şi le pregăti provizii de drum. Dar cel de al patrulea fecior, pe care şahul îl ura, dori din tot sufletul să plece şi el. De altfel lui nu-i dădu nici un fel de mâncare. Îi dădu în schimb o mârţoagă şchioapă, cu care porni şi el în urma fraţilor săi.

Străbătură multe câmpii şi pustiuri şi ajunseră la o răspântie. Iar acolo, pe o piatră, era scris: „De mergi pe drumul din dreapta, nu te mai întorci, iar de mergi pe cel din stânga, te întorci”.

Cei trei feciori iubiţi porniră pe drumul unde era scris că te duci şi te întorci, iar pe fratele lor îl trimiseră pe drumul fără de întoarcere.

Străbătu el multe câmpii şi pustiuri şi ajunse într-un loc unde păştea o turmă mare. Îl întrebă pe păstor:

—Hei, păstorule, a cui e turma?

— Ea Divului-cel-Negru[1], răspunse acesta.

— Dă-mi un miel, că sunt nespus de înfometat! îl tai şi îl mănânc, zise prinţul.

—N-am cutezanţa, răspunse păstorul.

Dar prinţul luă un miel cu de-a sila şi îl tăie.

Pe dată îl fierse, îl mâncă şi porni mai departe.

Mai străbătu alte multe câmpii şi pustiuri şi se trezi într-un loc necunoscut, unde era o cetate, îi întrebă pe nişte oameni:

— A cui e cetatea?

— A Divului-cel-Negru, îi răspunseră.

Şi el intră în cetatea Divului-cel-Negru, iar acolo întâlni o fată. Ea strigă:

— Hei, tinere, mi-e milă de tine, pleacă de-aici!

—Nu plec, îi zise el.

—Dacă vrei să mănânci, îl îmbie fata, intră, că mâncarea pentru prânz fierbe acum pe vatră.

El intră, iar acolo erau şapte cazane cu orez fiert. Le mâncă pe toate şapte, apoi se duse din nou la fată.

— Cât ai mâncat? îl întrebă ea.

— Cât a fost în cele şapte cazane, atâta am mâncat.

— Apoi tu mănânci mai mult decât divul, se minună fata. Ce-am să fac acum cu divul? se înspăimântă ea.

— Dar ce se întâmplă când vine divul? o iscodi prinţul.

---

1 Div — duh rău în mitologia musulmană (n. red.).

— Când e timpul să sosească acasă, întregul pământ se cutremură, iar împrejur se face întuneric beznă, răspunse fata.

Iar prinţul o mai iscodi:

— Când intră pe uşă, ce se mai întâmplă?

—Din gură îi iese foc, un aşa foc, că până şi lumina păleşte.

Prinţul trase sabia din teacă şi se ascunse după uşă. Sosi divul şi urlă:

— A, miroase a făptură omenească! De eşti plămădit din ţărână, te voi preface iar în ţărână, de eşti plămădit din aer, te voi preface în vânt!

Dar divul nu izbuti să facă decât un pas şi prinţul îl lovi cu sabia şi-l omorî. Imediat tânărul se duse la fată. Aceasta îi zise:

—Prinţe, tu eşti foarte nechibzuit! Ţi-am zis doar să pleci de aici, tu n-ai plecat şi uite că acum vine divul.

—Dar eu l-am omorât, îi spuse prinţul.

—Nu glumi!

—Du-te şi vezi, o îndemnă el.

Şi ea ieşi, văzu că divul e mort şi zise:

— Hei, fecior de şah, divul îmi dădea să mănânc, iar acum ce-am să mă fac? Va trebui să rămâi cu mine!

Auzindu-i spusele, prinţul răspunse:

—Nu pot, eu trebuie să îndeplinesc porunca tatălui meu.

—Ce fel de poruncă ai? se interesă ea.

— Mă duc la Vulturul-cel-Alb după Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte.

—Vai, dar tu eşti cu totul nesocotit! Acolo, pe muntele Kaf, nici măcar leşul nu-ţi mai rămâne, îi zise fata.

—Eu am încredere şi mă duc!

Dar ea stărui:

—N-am să te las!

— De acolo mă voi întoarce! făgădui prinţul.

Şi porni la drum, străbătu multe câmpii şi pustiuri şi ajunse într-un loc unde păştea o turmă, îi ceru păstorului:

—Dă-mi şi mie un miel!

—Oare tu nu ştii că această turmă este a Divului-cel-Alb? întrebă păstorul.

— Dă-mi măcar unul să-l tai, strigă prinţul, căci mie nu mi-e teamă de Divul-cel-Alb!

Păstorul nu se învoi. Atunci prinţul îi legă mâinile şi picioarele şi tăie un miel. Îl fripse şi îl mâncă. După ce termină, îi desfăcu mâinile şi picioarele păstorului şi porni iarăşi la drum. Intră în cetatea Divului-cel-Alb şi acolo văzu din nou o fată. Ea îi strigă:

— Hei, tinere, în zadar te-ai furişat în această cetate, fiindcă în curând va apărea Divul-cel-Alb.

— Dar ce treabă am eu cu Divul-cel-Alb? Dă-mi ceva de mâncare, ceru prinţul.

— Intră, îi zise ea, eu am pus de mult la fiert mâncarea divului. Mănâncă de-acolo cât pofteşti!

Intră şi văzu că pe vatră erau şapte cazane. Mâncă tot ce era în ele şi se duse iarăşi la fată, care îl întrebă:

—Cât ai mâncat?

— Am mâncat tot ce-a fost acolo, răspunse.

— Apoi tu eşti un adevărat căpcăun, atâta ai mâncat! îi zise ea. Acum pleacă de-aici! Când se va ivi Divul-cel-Alb, te va mânca şi pe tine, mă va mânca şi pe mine.

—Dar ce se întâmplă când vine? o iscodi prinţul.

—Când vine, totul dispare sub un strat de colb, răspunse fata.

Dar prinţul nu plecă, săpă o groapă lângă prag şi se ascunse în ea. Se ivi divul şi urlă:

—Se simte că aici e făptură omenească!

Spunând acestea, divul îşi vârî capul pe uşă, prinţul îl lovi cu sabia, îl omorî şi plecă la fată.

— Se dovedeşte că tu eşti un mare nesocotit! îi zise ea.

—De ce?

—Pe dată se iveşte divul şi atunci şi pe tine te mănâncă, şi pe mine.

—Dar când vine?

—Imediat.

— Nu mai vine, fiindcă l-am omorât, îi spuse prinţul.

—De ce minţi?

—Du-te şi vezi, o îndemnă prinţul.

Şi fata ieşi şi văzu că divul era într-adevăr omorât. Atunci zise:

—Hei, prinţe! El îmi dădea să mănânc, iar acum ce să mă fac? Rămâi cu mine!

Auzind aceste vorbe, prinţul îi zise:

— Eu mă duc să îndeplinesc porunca tatălui meu, nu pot rămâne cu tine.

Îşi luă rămas bun şi plecă. Ajunse în acel loc unde păştea turma Divului-cel-Roşu. Se apropie, prinse un miel, îi tăie şi îl mâncă. Porni spre cetatea Divului-cel-Roşu, iar acesta stătea tocmai la porţi. Se luară la luptă, prinţul îl omorî şi se duse în cetate. Acolo găsi o fată. Aceasta îi zise:

— Hei, tinere! Acum se va ivi Divul-cel-Roşu şi te va mânca.

— Dar l-am omorât pe Divul-cel-Roşu, îi răspunse prinţul.

— De ce minţi?

— Du-te şi vezi cu ochii tăi!

Ieşi fata afară, se uită — cu adevărat prinţul îl omorâse pe Divul-cel-Roşu. Pe dată ea se repezi la tânăr:

— Rămâi, te rog, cu mine.

Dar el răspunse:

— Eu nu pot rămâne, mă duc să îndeplinesc porunca tatălui meu.

— Dar care ţi-e drumul? întrebă ea.

— Mă duc la Vulturul-cel-Alb.

— Vai, prinţe! Dacă tu vrei să faci asta, se dovedeşte că eşti un neghiob, îi zise fata. Acolo nici leşul nu-ţi rămâne întreg.

— Fie ce-o fi, eu tot mă duc să îndeplinesc porunca tatălui meu, stărui prinţul.

Atunci fata mai zise:

— De aici încolo mai trăiesc câţiva divi şi ei nu te vor lăsa să treci.

— Şi ce să fac acum? o iscodi prinţul.

— Pleacă, îi zise ea, şi după ce vei străbate mai multe câmpii şi pustiuri, ai să vezi pe-acolo pasărea Simorgh. În fiecare an ea scoate puii pe malul unui lac, între crengile unui platan. Iar balaurul îi mănâncă de fiecare dată. Du-te tu şi omoară acel balaur şi poate pasărea Simorgh te va duce la muntele Kaf.

Prinţul porni la drum, străbătu câteva câmpii şi pustiuri şi se opri la marginea acelui lac. Săpă o groapă, puse în ea vreascuri şi se ascunse înăuntru. Şi iată că seara văzu cum din apă se iveşte capul balaurului. El îl lovi cu sabia şi îi reteză capul. Dar un alt cap se ivi şi zise:

— Capul n-a fost de la trupul meu!

— Nici sabia n-a fost din teaca mea! răspunse tânărul.

Mai reteză prinţul şi acel cap.

— Capul n-a fost de la trupul meu! zise iarăşi balaurul.

— Nici sabia n-a fost din teaca mea!

Se ivi şi al treilea cap, îl reteză şi pe acesta. Iar când îl reteză, balaurul ieşi cu totul din apă. Cât un munte de mare! Tânărul îl străpunse cu sabia şi-l ucise. Tot atunci se ivi şi pasărea Simorgh, care zise:

— Simt miros de făptură omenească! Dacă găsesc aici un om, îl sfâşii în bucăţi!

—Mamă, strigară puii, acea făptură omenească ne-a scăpat de balaur!

—Dar unde e acum omul acela? întrebă pasărea Simorgh.

—E în groapa asta, răspunseră puii.

Şi pasărea îl scoase pe prinţ din groapă, îl prinse cu grijă între aripi, îl duse la ea acasă şi îl întrebă:

—Hei, prinţe! Ce doreşti?

— Iată dorinţa mea: eu mă duc după Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte, la Vulturul-cel-Alb.

Ascultându-l, pasărea Simorgh zise:

—Hei, prinţe! Tu mi-ai făcut mult bine, de aceea am să te ajut. Pregăteşte-mi patruzeci de miei fripţi, patruzeci de pâini şi patruzeci de ulcioare cu apă.

Prinţul plecă, adună patruzeci de miei, pe care-i fripse, pregăti patruzeci de pâini şi patruzeci de ulcioare cu apă, le încărcă pe aripile păsării Simorgh, se mai urcă şi el. Zburară spre ceruri. Iar când mai aveau puţin până la muntele Kaf, pasărea întrebă:

—Hei, prinţe, cum ţi se pare lumea de aici, de sus?

— Seamănă cu o sită, răspunse prinţul.

Merseră mai departe şi pasărea Simorgh îl întrebă iar:

—Cum ţi se pare lumea?

—Ca un vârf de ac, răspunse prinţul.

Şi îl rugă pasărea:

— Aruncă-mi carne în gură!

—Dar carnea s-a terminat.

Atunci pasărea coborî iarăşi în acel loc de unde îşi luase zborul şi zise:

—Prinţe, tu n-ai putut să-mi dai hrana trebuincioasă.

Şi din nou prinţul pregăti patruzeci de miei, patruzeci de pâini şi patruzeci de ulcioare cu apă, din nou le urcă pe aripile păsării şi zbură pentru a doua oară.

Iarăşi întrebă pasărea Simorgh:

— Prinţe! Cum ţi se pare lumea de aici?

— Ca o sită.

Zbură ea mai departe şi iarăşi, după o vreme, întrebă:

— Cum ţi se pare lumea?

— Ca vârful acului!

— Dă-mi carne! ceru ea.

Dar carnea se terminase, aşa că el îşi tăie o bucată din picior şi o aruncă păsării şi nu peste mult coborâră pe muntele Kaf. Pasărea întrebă:

— Prinţe! Carnea pe care mi-ai aruncat-o ultima dată a fost foarte gustoasă. Ce fel de carne a fost?

— Carne de miel, răspunse prinţul.

— Nu, n-a fost carne de miel.

Până la urmă, ea îl făcu să recunoască:

— Mi-am tăiat carne din pulpă.

Atunci pasărea scoase carnea din guşă, o lipi la loc şi zise:

— Tu mi-ai făcut mult bine. În fiecare an scoteam pui, iar acel balaur îi mânca. Acum tu ne-ai scăpat de el. Uite că şi eu te-am adus pe muntele Kaf.

— Dar acum ce să fac? o întrebă prinţul.

— Tu pleacă şi, în ziua când vei termina ce ai de făcut, am să vin să te iau jos, îi răspunse pasărea Simorgh. Şi îţi mai dau un sfat. Uite, ai ajuns până aici, dar cum ai să dobândeşti tu Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte de la Vulturul-cel-Alb?

— Nu ştiu.

— Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte şi Vulturul-cel-Alb sunt la Prinţesa cu părul în Patruzeci-de-Cosiţe, şi ea se află aici pe muntele Kaf. Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe are tainele ei.

— Ce fel de taine? se interesă prinţul.

Şi pasărea îi spuse:

— Alături de palatul ei sunt două grădini — o grădină înflorită şi o grădină uscată. Grădinii uscate

să-i zici: „Tu eşti Grădina-cea-Înflorită”, iar grădinii înflorite să-i zici: „Tu eşti Grădina-cea-Uscată”. Apa din grădina înflorită s-o îndrepţi spre grădina uscată. Când vei pleca de acolo, ai să vezi un pod. El se cheamă Podul-cel-Strâmb. Când treci peste el să-i zici: „Hei, Pod-Drept”, şi el te va lăsa să treci. Pleci de acolo şi vei vedea nişte porţi. Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe le zice „Porţile-cele-Strâmbe”. Tu să le zici: „Ce Porţi Drepte, dar şi bune” şi ele te vor lăsa să treci. Când vei pleca şi de acolo, ai să vezi că prinţesa are un cal şi un câine. Şi calul şi câinele au culoarea florii de migdal. Înaintea câinelui e pus fân, iar înaintea calului oase. Tu să iei fânul şi să-l aşezi înaintea calului, iar oasele să le aşezi înaintea câinelui. Când vei ajunge deja la ţel, când te vei hotărî să intri în palat, să-ţi aminteşti că Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe, când doarme, are ochii deschişi, iar atunci când stă de veghe îi ţine închişi. Prinţesa are părul lung de patruzeci de coţi, iar în palat sunt patruzeci de coloane. Ia-i părul şi înnoadă-l de cele patruzeci de coloane. Ea are un mărgăritar la cap şi un altul la picioare. Tu ia mărgăritarul de la picioare şi pune-l la cap, iar pe acela de la cap pune-l la picioare, la cele patruzeci de chei şi du-te să descui patruzeci de camere. Vulturul-cel-Alb este legat cu un lanţ de aur, iar Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte e alături de el.

Îi spuse pasărea Simorgh aceste lucruri, apoi mai zise:

— Pleacă acum, îndreaptă-te spre Grădina-cea-Uscată.

Şi prinţul plecă şi, când ajunse acolo, grăi:

—Foarte frumoasă grădină! E înflorită ca o grădină din rai!

Iar despre Grădina-cea-Înflorită spuse că parcă ar fi uscată. Stăvili apa care curgea în Grădina-cea-Înflorită şi o îndreptă spre Grădina-cea-Uscată, apoi plecă şi se duse la Podul-cel-Strâmb. Păşi pe el şi zise:

—Dar cât e de drept acest pod!

Se duse la Porţile-cele-Strâmbe şi zise:

—Ce porţi drepte!

Plecă de acolo la calul de culoarea florii de migdal şi văzu că înaintea botului avea oase, iar fânul era înaintea câinelui. Le schimbă locul, intră în palatul Prinţesei Patruzeci-de-Cosiţe şi văzu că ea era cu ochii deschişi. Îi înfăşură părul în jurul celor patruzeci de coloane, apoi i-l bătu şi în patruzeci de cuie, luă mărgăritarul de la picioare şi i-l puse la cap, iar mărgăritarul de la cap îl aşeză la picioarele ei. Îi desfăcu legătura de la brâu cu cele patruzeci de chei. Le luă şi descuie cele patruzeci de camere. Intră şi luă Vulturul-cel-Alb şi Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte. Se îndreptă apoi spre ieşire, dar Vulturul-cel-Alb ţipă deodată şi prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe se trezi.

Când voi să se ridice, nu izbuti — părul îi era doar legat de cele patruzeci de coloane. Voi să se întoarcă pe o parte, dar nu izbuti — părul îi era bătut în cuie şi nu putea scăpa din strânsoare. Strigă atunci:

—Hei, Cal Floare-de-Migdal! Prinde-l!

—N-am să-l prind! răspunse calul. Tu nu mi-ai dat fân, tu mi-ai dat oase, pe când prinţul mi-a aruncat în faţă fân şi a luat oasele!

Şi iarăşi prinţesa strigă:

—Hei, Câine Floare-de-Migdal! Prinde-l!

— Tu mi-ai dat fân, iar el a luat fânul şi mi-a dat oase. N-am să-l prind, răspunse câinele.

Prinţul se apropie de porţi. Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe strigă din nou:

—Hei, Porţi-Strâmbe, prindeţi-l!

Dar şi porţile răspunseră:

— Tu, prinţesă Patruzeci-de-Cosiţe, ne spui Porţi-Strâmbe, pe când prinţul ne-a zis Porţi-Drepte, cum să-l prindem?

Se duse prinţul şi la Podul-cel-Strâmb. Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe iarăşi strigă:

—Hei, Pod-Strâmb, prinde-l pe prinţ!

Iar acesta răspunse:

—Prinţesă Patruzeci-de-Cosiţe, tu îmi zici strâmb, iar prinţul mi-a zis drept. Eu n-am să-l prind!

Ajunse prinţul la Grădina-cea-Uscată. Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe strigă:

—Hei, Grădină-Uscată, prinde-l!

Dar grădina răspunse:

— Prinţesă Patruzeci-de-Cosiţe, tu îmi zici uscată, iar el mi-a zis înfloritǎ, aşa că n-am să-l prind!

Ajunse şi la Grădina-cea-Înfloritǎ. Prinţesa strigă:

—Hei, Grădină-Înfloritǎ, prinde-l!

Dar Grădina-cea-Înfloritǎ răspunse:

—Nu-l prind, fiindcă eu sunt o grădină uscată, iar tu m-ai înşelat spunându-mi că sunt înfloritǎ.

Şi prinţul porni la drum, străbătu multe câmpii şi pustiuri, ajunse în acel loc unde îl adusese pasărea Simorgh. Pasărea se ivi, îl luă pe aripile sale şi coborâră lângă lac. Acolo şi înnoptă, apoi porni mai departe, străbătu câmpii şi pustiuri, ajunse în locul unde fusese Divul-cel-Roşu şi o luă pe fată cu el. Încărcă avuţiile acesteia şi plecă la Divul-cel-Alb. Luă cu el şi pe cea de a doua fată şi porni spre Divul-cel-Negru. Şi pe fata de aici o luă cu el, îi luă şi avuţiile. Ea însă avea şi un câine de vânătoare pe care prinţul nu se învoi să-l părăsească. Apoi se grăbi la drum. Străbătu multe pustiuri şi câmpii, ajunse la acea răspântie şi văzu că fraţii săi nu-i scriseseră nimic pe piatră.

Atunci el lăsă în acel loc toată avuţia pe care o avea. Le lăsă acolo şi pe fete, într-un cort, şi plecă singur pe drumul pe care porniseră fraţii săi; în urma lui păşea câinele. Ajunse la un oraş, iar în oraş unul din fraţii săi era sacagiu, altul lucra cu ziua la un bucătar, iar al treilea căra lemne cu spinarea.

Se duse prinţul la bucătar şi întrebă:

— Cât îţi este dator fratele meu?

— O sută de rupii[1], răspunse bucătarul.

Îşi răscumpără fratele şi se duse la negustorul de apă. Îi întrebă:

— Cât îţi este dator fratele meu?

— O sută cincizeci de rupii, fu răspunsul.

Îi plăti prinţul o sută cincizeci de rupii şi se duse la fratele care căra lemne cu spinarea.

Plăti şi stăpânului acestuia o sută de rupii, îşi răscumpără fratele, apoi le cumpără la toţi veşminte şi zise:

—Fraţilor, voi aţi fost feciorii iubiţi ai şahului, tatăl nostru. Câţi cai şi câte provizii pentru drum v-a dat? Ce-aţi făcut cu ele?

Şi prinţul îi trimise pe cei trei fraţi înainte, iar el merse în urma lor. Ajunseră în locul unde lăsase avuţiile şi cele trei fete. Şi fiecărui frate îi dădu câte o fată.

Îşi încărcară avuţiile pe cai şi porniră la drum. Străbătură multe câmpii şi pustiuri. Ajunseră într-o vale dintr-o ţară necunoscută. Prinţul nostru le zise celorlalţi:

—Hai să vedem ce ţară e aceasta. Dar fraţii răspunseră:

—Nu, noi rămânem aici şi ridicăm corturi. Ridicară corturile şi înnoptară. La miezul nopţii, fraţii apucară săbiile, le legară de stâlpii cortului şi strigară prinţului:

—Hei, frate! Ne-a atacat un tâlhar! Prinţul sări din aşternut, iar o sabie îl lovi peste picioare şi i le tăie. De spaimă orbi.

Dimineaţa, fraţii săi se sculară, încărcară avuţiile, iar pe prinţ îl lăsară acolo.

Prinţul, trezindu-se, începu să-i roage:

---

1 Rupie — monedă de argint care constituie unitatea sistemului monetar din India (n. red.).

— Fraţilor! Toată averea să fie a voastră, numai luaţi-mă cu voi! Duceţi-mă la mama mea, nimic altceva nu vă cer!

Dar ei nu-l luară. Iar acel câine rămase cu prinţul. Şi câinele se ducea în oraş şi îi aducea de acolo mâncare. Sărmanul prinţ plângea în hohote şi se jeluia:

—O, Doamne, vindecă-mă! Dă-mi înfăţişarea dinainte!

Şi iată că, odată, el avu un vis. Se făcea că un om îi grăia: „Hei, tinere, ţine-te cu mâinile de coada câinelui şi el te va duce într-un loc unde este un izvor fermecat. Când ai să ajungi la acest izvor, spală-ţi de trei ori faţa cu apa vie şi ochii tăi vor vedea iarăşi. Spală-ţi de trei ori genunchii şi te vei vindeca!”

Şi prinţul apucă atunci coada câinelui şi acesta îl târî la izvorul fermecat. Îşi spălă faţa de trei ori cu apa vie şi îşi recăpătă vederea. Îşi spălă de trei ori genunchii şi se vindecă.

Se bucură, îşi luă câinele şi plecă. Străbătu multe câmpii şi pustiuri, ajunse în împărăţia tatălui său, iar acolo îi zise mamă-si:

— Mamă, ascunde-mă şi păstrează taina.

Iar cei trei fraţi aduseră Vulturul-cel-Alb, le aduseră pe cele trei fete şi şahul era foarte mulţumit. Dar, odată, şahul întrebă:

— Voi nu l-aţi văzut deloc pe fratele vostru?

— Nu l-am văzut, răspunseră ei. Cine ştie în ce pustiu o fi murit.

Şi iată că, într-o bună zi, înaintea palatului şahului se opri Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe şi, fără să descalece, strigă:

— Hei, şahule, ieşi afară!

Şahul ieşi din palat şi întrebă:

— Prinţesă Patruzeci-de-Cosiţe, ce vânt te-a adus pe la noi?

—Să iasă acel fecior al tău care mi-a luat Vulturul-cel-Alb şi Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte ca să-l întreb cum de-a izbutit. Iar de nu va spune, atunci am să fac praf şi pulbere împărăţia ta.

Şahul îşi chemă feciorii. Unul dintre ei ieşi, se apropie de Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe şi îi dădu bineţe. Prinţesa îl întrebă:

— Cum de-ai luat Vulturul-cel-Alb, cum de-ai luat şi Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte?

— Aşa cum am putut. M-am dus şi le-am luat!

—Nu, nu-i adevărat. Până n-ai să-mi spui care sunt tainele mele, n-am să-ţi dau pace.

Iar prinţul acesta nu i le putu spune. Atunci prinţesa îi tăie nasul şi îi zise şahului:

— Cheamă-l pe al doilea fecior, fie ca el să spună tainele mele!

Şahul plecă şi îl aduse pe cel de al doilea prinţ. Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe îl întrebă:

—Cum de-ai luat Vulturul-cel-Alb, cum de-ai luat şi Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte?

Şi prinţul răspunse:

— Aşa şi aşa... M-am dus şi le-am luat.

— Vorbele tale sunt minciuni! strigă prinţesa şi îi tăie o mână.

Apoi se adresă şahului:

— Hei, şahule! Tu nu glumi! Adu-l aici pe acel fecior care le-a luat!

Şi şahul îl aduse pe al treilea prinţ. Prinţesa îl întrebă şi pe el:

— Cum ai luat Vulturul-cel-Alb şi Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte?

— Uite, m-am dus şi, cum-necum, le-am luat.

—Minciuni! zise prinţesa.

De aceea îi tăie tânărului un picior, după care întrebă:

— Tu glumeşti, şahule. Nu mai ai alt fecior?

— Eu am mai avut un fecior, pe care îl uram, dar el s-a prăpădit.

Însă o bătrână îl văzuse pe acest al patrulea prinţ acasă la mamă-sa. De aceea ea îi spuse şahului:

—Plăteşte-mi şi eu am să-l găsesc.

Şi şahul o plăti bine pe bătrână şi aceasta mai spuse:

—Slăvite şah, feciorul e la mamă-sa.

Se duse şahul la fecior şi grăi:

—Ai să ne faci mult rău! A venit Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe şi a zis: „Fiul tău mi-a luat Vulturul-cel-Alb împreună cu Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte”. Toată împărăţia mi-o face una cu pământul, aşa m-a îngrozit.

Dar vorbi şi feciorul cel urât de şah:

—Unde sunt cei trei feciori iubiţi, de ce nu răspund ei prinţesei? Când ei ţi-au adus Vulturul-cel-Alb şi Mărgăritarul Scânteie-în-Noapte tu nu i-ai întrebat cum de le-au luat de la Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe? Pe ei îi iubeai, le-ai dat cai, le-ai dat arme, cum de nu te scot ei din mâinile prinţesei?

Dar până la urmă trebui să se ducă el însuşi. Se îmbrăcă în veşminte de prinţ, înşeuă calul, se urcă pe el şi se îndreptă spre prinţesă. I se închină şi zise:

—Ce vânt te-a adus aici, prinţesă?

— Tu ai luat Vulturul-cel-Alb? întrebă ea.

—Da, eu!

— Cu ajutorul căror vicleşuguri?

Şi el spuse:

— Tu ai două grădini — una uscată, alta înflorită. Grădinii înflorite eu i-am zis Uscată, iar celei uscate i-am zis Grădină înflorită. Am stăvilit apa din grădina înflorită şi am îndreptat-o spre cea uscată. Tu i-ai zis Podul Strâmb, eu i-am zis Drept. Când m-am dus la Porţile cărora tu le-ai zis Strâmbe, eu le-am zis Drepte. Am mers mai departe şi ce-am văzut-înaintea Calului Floare-de-Migdal erau oase, în faţa Câinelui

Floare-de-Migdal, fân. Eu am luat oasele de la cal şi le-am aruncat câinelui, iar fânul din faţa câinelui l-am strâns şi i l-am dat calului. Am intrat la tine în cetate, iar tu aveai ochii deschişi. Ţi-am legat cosiţele de patruzeci de coloane. Un mărgăritar îl aveai la cap, un altul la picioare. Pe cel de la cap ţi l-am pus la picioare, iar pe cel de la picioare ţi l-am pus la cap...

Dar prinţesa nu mai aşteptă şi zise:

— De-ajuns, totul este adevărat. Te iau de bărbat.

Şi astfel Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe îl luă de bărbat pe prinţ, şahul îl sui pe tronul său şi grăi:

—Fii binecuvântat ca şah al ţării!

Aşa că el ajunse şi la fericire şi la tron, iar cei trei fraţi care fuseseră atât de răi cu el, deşi el le făcuse bine, au fost izgoniţi din împărăţie.

Zolimşo

TRĂIAU CÂNDVA, demult, un moş şi o babă. Şi trăiră ei împreună mulţi, mulţi ani. Ajunseră bătrâni şi se gârboviseră cu totul. Iar cât le fusese viaţa de lungă nu avuseseră copii niciodată.

De aceea hotărâră moşul şi baba: „Ce folos de la viaţa noastră dacă tot n-avem copii? Trebuie să pornim în pelerinaj, să ne rugăm. Poate aşa ni se va împlini dorinţa”.

Se pregătiră şi porniră la drum. Merseră mult şi, odată, ce văzură în faţa lor? Cât cuprindeau ochii, se întindea o câmpie şi chiar acolo unde începea se afla o piatră nespus de mare. Piatra dădea puţină umbră, pe când câmpia era inundată de dogoarea soarelui. Se apropiară ei de piatră, se odihniră puţin la umbră şi porniră mai departe, să străbată câmpia.

Merseră ce mai merseră şi dintr-o dată văzură cum un bătrân necunoscut le vine în întâmpinare. Se întâlniră şi îşi dădură bineţe.

Cel întâlnit întrebă:

— Încotro aţi pornit-o, moşule?

Iar moşul şi baba îi povestiră că ei n-au copii şi că porniseră în pelerinaj cu nădejdea că dorinţa lor de a avea urmaşi va fi astfel îndeplinită. Şi cel întâlnit scoase din buzunar un măr. Iar mărul era pe o parte gălbui, iar pe cealaltă roşu. Dădu mărul moşului şi babei şi mai zise:

— Întoarceţi-vă acasă şi mâncaţi acest măr. Jumătatea roşie s-o mănânce baba, iar moşul, pe cea gălbuie. Duceţi-vă, uite, într-acolo, şi în curând veţi vedea o văgăună între munţi. În această văgăună nu este apă. Săpaţi acolo până veţi da de apă. Tot acolo ridicaţi-vă şi casa. Oamenii din satul ce se află în apropiere vor veni să ia apă de băut sau să-şi ude

ogoarele. Voi acolo să trăiţi şi, peste câţiva ani, veţi avea un copil.

Se întoarseră moşul şi baba din drum şi se îndreptară deci spre acea văgăună. O găsiră şi rămaseră să trăiască acolo. Săpară, săpară şi găsiră apă. Îşi durară casă, iar dedesubt mai făcură o încăpere, ca, dacă vor avea vreun copil, să-l ţină aici.

După trei-patru ani li se născu un copil. Băiat bun şi frumos. Şi numai ce se născuse, că îl şi duseră în încăperea de jos. Acolo îi duceau mâncare şi nimic din ce era din afara camerei nu-i arătară şi nu-i povestiră.

Trecură alţi câţiva ani. Domnea în acea ţară un şah. Şi la urechile acestuia ajunse zvonul că un om, undeva, într-o văgăună, are un fecior a cărui faţă soarele încă n-o zărise, a cărui mână n-o strânsese un alt om — iată ce raritate de om!

Şi îi chemă şahul pe trei dintre curtenii săi.

— Duceţi-vă şi vedeţi ce fel de om e acel tânăr, le porunci.

Plecară cei trei, merseră şi merseră şi până la urmă găsiră văgăuna, îi găsiră şi pe moş şi pe babă. Îi întâmpină moşul ca pe nişte oaspeţi de seamă. Baba le făcu ceva de mâncare, iar moşul le aduse apă să se spele pe mâini.

Oaspeţii întrebară:

—Moşule, oare n-ai tu un fecior care să ne toarne apă? Tu eşti deja bătrân şi nouă ni se pare necuviincios, apoi e şi păcat să ne torni apă.

—Eu am un fecior, dar el încă n-a văzut lumea, nimic nu ştie.

Atunci oaspeţii ziseră:

—Dacă ai un fecior, atunci cheamă-l aici, să ne toarne el apă, altfel nici nu ne vom atinge de mâncarea ta!

Şi îi ascultă moşul pe oaspeţi, căci oaspetele trebuie respectat, aşa că se duse după fecior. Baba se

împotrivi, dar el o înduplecă şi-l înfăţişă pe fecior oaspeţilor; acesta luă ulciorul şi le turnă apă. Oaspeţii mâncară şi rămaseră acolo să înnopteze. Toţi din casă se culcară. Când soarele răsări, se treziră.

Iar când soarele se mai ridică pe cer, razele lui pătrunseră prin horn în casă. Până atunci, feciorul nu mai văzuse aşa ceva. Privi raza soarelui şi se gândi: „Pe dată am s-o prind în mâini”. Şi cât se strădui, nu izbuti să ţină raza în mână. Atunci începu să plângă: „Cum să fac să izbutesc? Ce lucru minunat, ce-aş mai vrea s-o prind, dar nu sunt în stare!” îl priviră cei trei oaspeţi şi îi ziseră:

— Fiule, se dovedeşte că tu, cu adevărat, nimic n-ai văzut pe această lume. Uite, priveşte, acesta este soarele! Şi numai ce ieşi afară din casă, acolo sunt flori şi păsări şi toate sunt aşa minunate, că numai ce ai să le vezi şi simţirile te vor părăsi!

Tânărul ascultă vorbele lor, nu pricepu nimic şi se miră: „Cum aşa?” Atunci li se adresă moşului şi babei, zicând:

— Iată, înseamnă că asta e starea mea! Voi m-aţi îngropat de viu, m-aţi băgat în mormânt, acolo m-aţi ascuns şi mă ţineţi în întuneric! Eu vreau să văd lumea!

Atunci cei trei îi grăiră tânărului:

— Dar tu întreabă-i pe părinţi ce e mai bine: să vezi lumea sau s-o trăieşti?

El puse această întrebare moşului şi babei. Ei se încurcară — ce s-ar putea răspunde? Şi îi grăiră:

— Fără îndoială că e bine să vezi lumea. Dar ce înseamnă s-o trăieşti? Asta nu are nici o însemnătate. Fără doar şi poate că e mai bine să vezi lumea!

Se duse tânărul la cei trei oaspeţi şi zise:

— Se dovedeşte că e mai bine să vezi lumea.

Atunci ei grăiră:

—Dacă a vedea lumea e mai bine, hai cu noi. Ţi-o vom arăta!

Dar moşul şi baba nu se învoiră. Cei trei încercară să-i înduplece. Atunci tânărul începu să plângă. Plânse, plânse şi până la urmă bătrânii se învoiră să-l lase. Îi pregătiră provizii pentru drum şi porni împreună cu cei trei slujitori ai şahului.

Dar slujitorilor şahului iată ce le trecu prin minte în privinţa acestui tânăr — şahul avea o fată foarte frumoasă, iar până atunci nu se găsise nici un tânăr care să i se fi potrivit. Apoi prinţesa mai pusese şi o condiţie:

„Eu am să mă mărit numai cu acel tânăr care până acum n-a văzut nici lumea, până acum n-a păşit pe drumurile lumii şi al cărui chip, de asemenea, nimeni nu i l-a zărit”.

Plecară cei trei curteni ai şahului împreună cu tânărul. Merseră cincisprezece zile. Până la urmă, ajunseră la palat. Şi tocmai atunci prinţesa era sus şi stătea pe tronul ei. Îl duseră pe tânăr înăuntru. Am uitat să vă spun că pe tânăr îl chema Zolimşo. Prinţesa trimise la el o slujnică: „Du-te să vedem ce fel de om este”. Slujnica, ascultând-o, coborî în grabă şi când dădu cu ochii de el se îndrăgosti. Se întoarse la prinţesă şi îi zise:

— Nu e mare lucru de capul lui!

Însă ea ce gândea: „Fie ca prinţesa să nu-l dorească, să-l pot lua eu de bărbat”.

Dar prinţesa n-o crezu, aşa că ea însăşi coborî. Când ajunse, îl privi pe tânăr şi îl plăcu pe dată. Apoi află şi şahul că îl aduseseră pe tânăr şi porunci:

— Aduceţi-l la mine!

Îl conduseră pe tânăr la şah şi acesta doar îl privi şi pe dată porunci din nou:

—Duceţi-l sus, la fata mea!

Şi le rândui şahul nunta. O asemenea petrecere făcură, că ea se întinse pe zece-cincisprezece zile. Şi şahul îl înscăună după aceea pe tronul său.

Iar slujnica prinţesei, când văzu cum merseseră lucrurile, se hotărî să se răzbune pe Zolimşo, fiindcă acesta n-o băgase în seamă absolut deloc. Şi ea se gândi: „Ce aş putea născoci ca să-l omor sau să-i aduc vreun necaz?” Şi ce născoci ea? Tânărul şi prinţesa, câteodată, noaptea, coborau din palat după apă până la pârâu. Şi ea hotărî să sape în acel loc o groapă mare şi pe fundul ei să arunce tot felul de lucruri care taie şi înţeapă, ca atunci când el coboară, să cadă înăuntru şi să moară.

Odată, noaptea, slujnica se duse lângă pârâu, săpă, săpă şi făcu o groapă mare, aruncă în ea fel de fel de ace, de foarfeci, de cuie şi alte lucruri ascuţite, după care porni spre casă şi se culcă.

Dimineaţa, tânărul şi prinţesa se treziră şi aşteptară ca slujnica să aducă apă. Aşteptară şi iar aşteptară, căci slujnica le aducea apă în fiecare dimineaţă. Dar slujnica nicăieri. Atunci însuşi Zolimşo se pregăti să coboare. Prinţesa îi zise:

— Nu, lasă-mă pe mine, cobor eu.

Dar el nu se învoi, luă găleata şi începu să coboare. Iar când să ajungă, mai şi sări, fără să se uite, şi nimeri drept în groapă. Se înfipseră în el toate acele lucruri tăioase şi ascuţite şi Zolimşo nu mai fu în stare să iasă de-acolo.

Îl aşteptă prinţesa sus, aşteptă, dar Zolimşo nicăieri. Trecură două ceasuri, trecură trei şi el deloc. Se nelinişti prinţesa şi începu şi ea să coboare, când auzi că din groapă răzbătea un suspin. Văzu că mai departe nu era cu putinţă să meargă; atunci îşi luă basmaua, rochia şi ce mai avea pe ea, le legă una de alta într-o frânghie lungă şi o întinse tânărului. Încercă el să se ridice spre a se prinde, încercă o dată, de două ori, nu izbuti, aşa că se prăbuşi mort.

Află şi şahul despre această întâmplare, îşi trimise oamenii. Îl scoaseră din groapă, dar el era deja mort. Atunci prinţesa grăi:

— Fie ca lacrimile mele să-l spele pe bărbatul meu!

Aşa că îi aduseră două găleţi, le aşeză sub un platan; prinţesa veni şi plânse. Plânse şi plânse şi găleţile se umplură. Îl spălară pe sărmanul tânăr cu aceste lacrimi ale prinţesei şi îl duseră să-l îngroape. Veni prinţesa, care îşi pusese acum multe mărgele. Îl aşezară pe Zolimşo în mormânt, îşi apucă atunci prinţesa mărgelele, le rupse şi începu să le arunce oamenilor care se adunaseră îa cimitir. Se aruncară oamenii să le prindă, să le strângă şi ea îşi scoase cuţitul, fiindcă îl luase de la palat când plecase la înmormântare şi îşi luă cu el viaţa. Terminară oamenii de adunat mărgelele, se întoarseră, dar prinţesa era fără suflare, întinsă peste mormânt.

Atunci şahul se mânie:

— Dacă ea aşa a crezut de cuviinţă că e mai bine, atunci să nu-i îngropăm alături. Unul aici, pe celălalt duceţi-l. Îngropaţi-o pe prinţesă acolo!

Şi îi făcură mormântul prinţesei departe, foarte departe de mormântul lui Zolimşo. După ce îi îngropară, oamenii se răspândiră pe la casele lor. A doua zi când veniră, văzură că mormintele erau alăturate. O dezgropară pe prinţesă şi o duseră iarăşi în mormântul cel îndepărtat. Iar în dimineaţa ce urmă, aceeaşi minune. Şi aceasta se întâmplă trei zile şi trei nopţi la rând şi oamenii nu izbutiră să facă nimic.

Şi iată că veni, nu se ştie de unde, un bătrân necunoscut prin acele locuri. Iar acesta era tocmai bătrânul care, demult, dăduse moşului şi babei — părinţii tânărului — mărul şi le zisese să se ducă în acea văgăună şi să caute apă.

—Nu e drept ce faceţi voi. Ei au fost doar tineri şi s-au iubit. Au murit din pricina pizmei şi răutăţii. Ei se mai iubesc şi acum şi de aceea nu vor să se despartă.

Şahul şi toţi ceilalţi nu spuseră nimic.

Apoi bătrânul mai zise:

—Daţi-mi un beţişor.

Beţişorul i-l dădu însuşi şahul. Bătrânul îl luă, apoi lovi cu el mijlocul mormântului. Numai ce lovi, şi mormântul se deschise în două şi se uitară cu toţii — prinţesa şi tânărul erau împreună, şi-n mâini ţineau o floare roşie. Îi scoase bătrânul de acolo, iar oamenii se uitau la ei uimiţi: tinerii erau iarăşi vii. Îi duseră la palat, iar şahul făcu din nou o petrecere de cincisprezece zile.

Trecu un timp. Odată, Zolimşo oftă din toată inima şi îi zise prinţesei:

— Cât de mulţi ani au trecut de când sunt departe de părinţi! Apoi am murit şi am înviat... Tare mult aş dori ca şahul să ne dea încuviinţarea să plecăm într-acolo, ca să-i vedem pe bătrâni.

Prinţesa se duse la şah şi acesta se învoi îndată. Încă porunci să li se dea provizii pentru drum; le mai dădu şi trei călăreţi şi porniră cu toţii spre casa lui Zolimşo.

Astfel ajunse Zolimşo cu nevasta la părinţi.

Aceştia îmbătrâniseră deja foarte mult, aproape orbiseră de anii mulţi ce-i aveau şi de durerea despărţirii de fecior. Îl prinse mamă-sa de o mânecă, tată-său de cealaltă mânecă, îşi şterseră lacrimile şi ochii lor îşi recăpătară lumina.

Făcură atunci o petrecere şi rămaseră acolo să trăiască cu toţii. Şi au trăit în fericire până la adânci bătrâneţe.

Fata păstorului şi padişahul

TRĂIA ODATĂ UN PĂSTOR care păzea turma padişahului, şi acest păstor avea o fată neasemuit de frumoasă.

Într-o zi, slujitorii padişahului îi ziseră acestuia:

— O altă fată asemeni ei nu-i de găsit pe întregul pământ.

Aflând acest lucru, padişahul trimise iute peţitori la păstor.

— Am să mă mărit doar cu omul care va şti o meserie cum se cade. Ce meserie poate să ştie padişahul? întrebă fata.

—Şi-a pierdut minţile! Eu sunt padişah, stăpânul a tot ce se mişcă şi nu se mişcă în această ţară, stăpânul comorilor şi bogăţiilor! Ce-mi trebuie mie meserie? se mânie padişahul şi nu mai dori să audă ceva despre fata de păstor.

Dar, odată i se întâmplă padişahului s-o vadă pe preafrumoasa fată. Şi-atât de mult o plăcu, că de atunci numai la ea îi era gândul. Îşi chemă vizirii şi îi întrebă care dintre meserii e mai bună decât toate.

— În felul ei fiecare meserie e bună, ziseră vizirii, cumpănind preţul feluritelor meserii.

Până la urmă hotărâră că meseria cea mai bună era totuşi ţesutul covoarelor.

—Găsiţi şi trimiteţi la palat pe cei mai buni ţesători de covoare, porunci padişahui.

Şi în scurt timp cel mai bun meşter izbuti să-l înveţe pe padişah ţesutul covoarelor.

În cinci zile reuşea să dea gata un covor.

Padişahului îi plăcea să umble câteodată, seara, în straie simple, pe străzile oraşului să vadă cum o mai duce poporul său. Astfel înveşmântat, într-o seară porni să cutreiere străzile, bazarurile, dar nu

descoperi nimic deosebit. Intră într-un han, îi puse în palmă hangiului doi bănuţi şi-i ceru pilaf cu carne.

După ce hangiul îl aşează într-un ungher, plecă să-i aducă mâncarea.

În alt ungher al hanului se aflau însă nişte oameni cu cuţite la brâu. Se certau şi tot timpul îi aruncau padişahului priviri duşmănoase.

Pe padişah îl cuprinse teama din pricina acestor priviri. „Cine să mă creadă pe mine, aici, că sunt padişah? Cine să mă apere pe mine aici? se gândea el. Dimpotrivă, de mă vor afla că sunt padişahul, oamenii aceştia răi pe dată mă vor omorî şi se vor ascunde!”

Hangiul nici nu apucă să-i aducă pilaful, că doi tâlhari se şi repeziră la padişah şi, îngrozindu-l cu cuţitele lor ascuţite, îl împinseră în altă încăpere, iar de aici în a treia. Astfel îl târâră până în cea mai îndepărtată încăpere de unde nici un strigăt n-ar fi răzbătut până în stradă. Aici ei îl aruncară la podea, zicând:

—Îl vom da pe acest sărac călăilor padişahului în locul unui om al nostru, zise unul dintre tâlhari.

— Nu mă daţi călăilor! se rugă padişahul. Am să vă plătesc bine pentru asta!

Iar pe tâlhari îi bufni râsul:

— Tu eşti doar sărac, cu ce ai să ne plăteşti?

Atunci padişahul îşi aminti de meseria pe care o ştia de-acuma bine.

— Pot să vă aduc bani frumoşi. Ştiu o asemenea meserie din care o să vă îmbogăţiţi toţi.

— Ce meserie? întrebară tâlharii, nerăbdători.

— Mă pricep să ţes covoare. Am să vă ţes, iar voi veţi căpăta pe ele bani mulţi.

Şi tâlharii se sfătuiră şi hotărâră să-i lase ţesătorului viaţa, dar să-l zăvorască în această încăpere şi să-l oblige să ţească covoare. De se va dovedi că a minţit, atunci să-l omoare.

În cinci zile, padişahul ţesu într-adevăr un covor frumos. Tâlharii îl vândură în bazar pe bani mulţi.

Ei însă nu băgaseră de seamă că printre alesăturile de flori ţesuse într-un colţ al covorului chiar pecetea sa de padişah.

Trecură încă cinci zile. Padişahul ţesu al doilea covor. Era mai strălucitor şi mai frumos decât primul.

— Duceţi acest covor la palatul padişahului, le zise ţesătorul tâlharilor. La palat este un meşter renumit care trebuie să preţuiască scump acest covor; mergeţi la el.

Şi tâlharii luară covorul cel nou şi-l duseră să-l vândă la palatul padişahului.

Ajunseră la palat şi cerură îngăduinţa de a arăta covorul padişahului însuşi. Vizirii nu se învoiră să-i lase la padişah, deoarece acesta nu era în palat, dar ei porunciră să fie chemat atunci meşterul care îl învăţase pe padişah meşteşugul ţesutului şi să-i arate lui covorul.

Meşterul sosi şi preţui foarte mult covorul. Tâlharii primiră în schimb bani mulţi. Aşa că ei întăriră paza asupra ţesătorului şi îi porunciră ca zi şi noapte să ţească alte şi alte covoare.

Dar trebuie spus că meşterul, minunându-se de covor, descoperi desenul cunoscut şi înţelese că e vorba de un lucru făcut de mâinile padişahului. Iar când în model găsi şi semnul pecetei, ei îi chemă numaidecât pe viziri şi le zise îngrijorat:

— După acest covor trebuie căutat padişahul nostru.

Vizirii trimiseră slujitori care să-i găsească pe vânzătorii covorului şi să iscodească unde anume locuiesc.

Oştenii padişahului înconjurară casa şi căutară cu înfrigurare pretutindeni. În încăperea cea mai îndepărtată ei văzură o uşă mică, zăvorâtă.

Deschizând uşa, oştenii dădură cu ochii de padişahul lor care ţesea la un covor.

Padişahul, eliberat, porunci ca tâlharii să fie prinşi şi aruncaţi în temniţă, iar el se întoarse la palat şi îi chemă pe toţi curtenii, zicându-le:

— Vă poruncesc să-i daţi meşterului, care m-a învăţat meşteşugul ţesutului, cele mai bogate daruri din care să trăiască până la sfârşitul zilelor lui. Iar acum duceţi-vă la fata păstorului şi spuneţi-i că e nu numai frumoasă, dar şi foarte înţeleaptă. Ea a chibzuit drept — fiecare om trebuie să aibă o meserie, care-i va folosi oricând în viaţă.

Astfel fata păstorului l-a învăţat pe padişah că e bine să ştie o meserie.

Prinţul şi peştele

ÎN VREMURI foarte îndepărtate trăia un pescar. În fiecare zi el pescuia şi pe cel mai mare dintre peştii prinşi îl ducea la palat. Şahul îi plătea pentru aceasta un dirham[1].

Într-o bună zi, Nigal, feciorul şahului, porni la vânătoare. Ajunse la malul unui lac şi acolo îl văzu pe pescar. Pescarul tocmai prinsese un peşte mare şi voia să-l omoare. Puse mâna pe un cârlig lung, când auzi:

— Nu face asta! strigă prinţul. Aruncă peştele în apă!

— Nu pot, stăpânul meu, răspunse pescarul. Eu din asta trăiesc. În fiecare zi duc şahului cel mai mare peşte şi el îmi plăteşte un dirham.

— Iar eu îţi dau patru dirhami, îi zise prinţul, numai aruncă peştele în lac!

Şi pescarul dădu drumul peştelui şi primi patru dirhami.

În acea seară, pescarul nu se duse însă la palat. Şahul fu uimit şi trimise slujitori la pescar să-l aducă la el şi-l întrebă:

— De ce nu mi-ai adus azi peşte?

— Stăpâne, răspunse pescarul, eu am prins un peşte, dar feciorul tău mi-a poruncit să-l arunc înapoi în lac.

Iar şahul se mânie pe fecior, îl chemă şi îi grăi:

—De ce ai poruncit pescarului să arunce peştele? Pleacă din ochii mei!

Şi prinţul aruncă şaua pe cal, luă câte ceva de mâncare şi porni încotro văzu cu ochii. Merse el, merse şi, când se uită în spate, văzu că e urmat de un

---

1 Dirham — unitate monetară principală din Maroc (n. red.).

tânăr ce strunea un cal alb. Când tânărul îl ajunse, dădu bineţe şi întrebă:

— Cine eşti şi încotro ai pornit?

— Eu sunt feciorul şahului, răspunse prinţul, şi mă cheamă Nigal. Tata m-a izgonit de acasă şi-acum caut de lucru. Dar tu cine eşti?

— Eu sunt un tânăr din Tadjikistan şi, la fel ca tine, caut de lucru, răspunse tânărul.

Şi hotărâră să meargă împreună. Ajunseră în ţara vecină şi căutară să intre în slujba cârmuitorului de acolo. Acesta îi cercetă cu privirea şi apoi grăi:

— Bine, vă iau să mă slujiţi. Voi veţi păzi intrarea în palat.

Primul intră de strajă Nigal. Dar nu peste multă vreme băgă de seamă că un bătrân cu barba albă iese din palat.

—Cine eşti? întrebă Nigal. Eu nu te pot lăsa să ieşi aşa.

— Sunt Soarta şahului şi plec fiindcă astă seară şahul va muri.

— Şi care va fi pricina morţii lui? îl iscodi Nigal.

—Îl va muşca şarpele cel negru, răspunse bătrânul.

—Iar dacă cineva va omorî şarpele, întrebă Nigal, şi şahul va fi salvat, tu vei mai pleca?

—Nu, nu voi pleca, răspunse Ursita.

Aşa că Nigal pătrunse în palat şi îşi făcu loc sub patul în care dormeau şahul şi şahiţa. Când se uită — spre pat se târa într-adevăr şarpele cel negru. Nigal îl lovi cu sabia şi-l omorî. Dar o picătură din sângele şarpelui o stropi pe şahiţă pe obraz.

Nigal se sperie — şahiţa putea să moară în orice clipă: apucă o săgeată, răsuci la vârful ei o bucată de cârpă şi, cu băgare de seamă, prinse a-i şterge şahiţei picătura de sânge de pe obraz.

Aceasta se trezi, îl văzu pe oşteanul din strajă ieşind din încăpere şi se gândi că numai el o putuse atinge cu mâna pe obraz.

Nigal îl trezi pe tânărul ce urma să-i ia locul în strajă şi se culcă, iar despre amănuntul că omorâse şarpele negru nu spuse nici o vorbă.

Dimineaţa, şahiţa îl trezi pe şah, îi povesti ce se întâmplase şi îi zise hotărâtă:

— Du-te şi omoară-l pe cel care a fost primul de strajă azi-noapte.

Se duse şahul la strajă şi întrebă cine a fost primul de rând.

— Prietenul meu, răspunse tânărul, acum el doarme. Dar ce s-a întâmplat?

Şahul scoase sabia şi strigă furios:

— Am să-l omor!

—Dar ce a făcut? insistă tânărul.

— A intrat azi-noapte la mine în cameră şi a atins obrazul şahiţei, răspunse şahul.

— Stăpâne, mai întâi ascultă ce am să-ţi povestesc, zise tânărul, apoi poţi să-l omori.

Şahul se învoi să-l asculte pe tânăr, iar acesta porni a-i istorisi:

—Trăia odată un şah. Se pregăti el într-o zi să plece la vânătoare de căprioare şi porunci: urma căprioarei poate să o ia numai acel vânător care a văzut-o primul. Se întâmplă că prima căprioară a văzut-o chiar şahul, aşa că porni după ea. Alergă, alergă, dar nu izbuti s-o ajungă. Se opri şi se uită — în jur, locuri necunoscute. Şi şahului i se făcu sete. Îşi legă calul la umbra unui copac, îl lăsă pe şoim să-şi ia zborul şi se lungi să se odihnească. Numai ce-l fură somnul, că din copac începu să picure apă. Luă şahul o cupă, o aşeză şi aşteptă. Când se strânsese deja câteva înghiţituri, voi s-o bea, dar în acest timp zbură şoimul şi răsturnă cupa din mâinile şahului. Astfel şahul se mânie, prinse şoimul şi îi răsuci gâtul.

Nu peste mult sosi vizirul şi îi aduse un burduf întreg plin cu apă. Se sătură şahul de apă rece şi mânia fu uitată. Iar când privi în sus, văzu un şarpe mort care atârna printre crengi — din gură îi picura otravă. Atunci înţelese şahul că în zadar omorâse şoimul care îi salvase viaţa. Aşa şi tu, stăpâne, nu te grăbi. Mai întâi vezi şi pricepe ce a fost şi numai după aceea omoară-l pe prietenul meu, dacă el îşi merită moartea. Altfel te va chinui toată viaţa remuşcarea.

Îl ascultă şahul pe acest tânăr, se întoarse şi plecă. Se duse la şahiţă, iar aceasta îl întrebă dacă omorâse sau nu straja.

—Nu, răspunse şahul. Am să-l omor, când totul va fi limpede.

— Eu îţi cer să-l omori chiar acum, zise şahiţa. De când nu mă mai asculţi?

Se duse iarăşi şahul la tânăr, iar acesta îi zise din nou:

— Îngăduie-mi, stăpâne, să-ţi mai povestesc o istorie.

Şahul încuviinţă, aşa că straja îi povesti:

— Iar şahul acela, care vâna căprioare, avea un papagal. Se întâmplă că papagalii urmau să aibă nuntă. Papagalul şahului ceru voie stăpânului să se ducă şi el. „Tu eşti pasăre şi poţi să nu te mai întorci”, îi zise şahul. „Nu, stăpâne, îţi promit că mă voi întoarce”, răspunse papagalul. Se gândi şahul şi îi dădu voie. La nuntă, unul din papagali povesti că nu departe creşte un măr uimitor— dacă un bătrân mănâncă din rodul acestui copac, i se reîntoarce tinereţea. Şi papagalul rupse un măr din acest copac şi se hotărî să-l ducă stăpânului său. Se întoarse acasă şi îi grăi şahului: „Stăpâne, ţi-am adus un dar scump”. „Ce fel de dar?” întrebă şahul. „E din roadele copacului vieţii. Cel care mănâncă întinereşte”, răspunse papagalul. Luă şahul mărul de la papagal, îl chemă pe vizir şi îl întrebă: „Ce să fac cu acest măr?

Să-l mănânc sau nu?” „De la un măr puţin folos. Trebuie să-l sădeşti — va creşte un copac şi atunci roadele vor ajunge pentru toţi”, răspunse vizirul. Şi sădiră ei mărul şi nu peste multă vreme crescu un copac mare, mare. Se coapseră multe mere, iar unul căzu pe pământ. Se târî spre acel măr un şarpe negru care lăsă să-i curgă otravă pe el. Dimineaţa, grădinarul găsi mărul căzut şi îl duse şahului. Îl chemă şahul pe vizir şi îl întrebă dacă e bine să mănânce mărul sau nu. Vizirul îl sfătui să-l dea unui câine bătrân şi să vadă dacă nu cumva acesta va întineri. Câinele mâncă mărul şi pe dată muri. „Asta e otravă! strigă şahul. Papagalul ne-a adus mărul dinadins ca să-i otrăvească pe toţi!” Şahul porunci să fie imediat omorât papagalul, apoi să-l arunce pe fereastră. Şi în curând aflară toţi că în grădina şahului creşte un copac otrăvitor. Dar, într-o bună zi, un bătrân negustor se certă cu nevasta lui. Femeia plecă de acasă şi se gândi: „Mă duc în grădina şahului, rup un măr şi mă otrăvesc”. Rupse ea mărul, îl mâncă şi dintr-o dată întineri de tot. Ea îi povesti bărbatului cele întâmplate. Mâncă şi el şi întineri. În curând vestea ajunse până la şah. El chemă negustorul cu nevasta, află despre ce e vorba, se duse în grădină, mâncă un măr din copac şi într-adevăr întineri. Atunci şahul înţesele că omorâse papagalul pe nedrept şi se căi amarnic. Aşa şi tu, stăpâne, mai întâi află totul şi numai după aceea fă precum ţi-i voia.

Şahul căzu pe gânduri şi plecă, dar nu trecu mult şi iarăşi se întoarse ca să-l omoare pe Nigal. În acest timp răsărise soarele şi Nigal se trezise. Se duse şahul însuşi la el şi-i spuse că a hotărât să-l omoare.

—Pentru ce? întrebă Nigal.

—Şahiţa cere ca eu să te omor şi asta am s-o fac! răspunse şahul.

— Mai întâi ascultă ce-am să-ţi povestesc, stăpâne, zise şi Nigal, şi numai după aceea să mă omori!

Şi Nigal îi povesti şahului tot adevărul, ce se întâmplase noaptea şi îi mai zise:

— Du-te şi vezi sub pat şi hotărăşte dacă ţi-am spus sau nu adevărul.

Se duse şahul imediat în palat, văzu şarpele omorât şi săgeata cu vârful înfăşurat în cârpă, care mai păstra picătura de sânge pe ea.

Se bucură şahul că totul se sfârşise cu bine şi i-o dădu pe fiică-sa de nevastă lui Nigal.

După nuntă, Nigal împreună cu nevasta şi cu prietenul lui plecară la ei acasă. Când se apropiau de oraşul lor, acesta îi zise lui Nigal:

— Din femeia pe care o ducem noi acum spre casă jumătate va fi a ta, jumătate a mea.

— Sunt gata să plătesc pentru jumătatea ta.

—Nu, zise prietenul, eu îmi dau doar jumătatea care mi se cuvine.

— Dar cum vei face asta? întrebă mirat Nigal.

— Am s-o omor, îl lămuri tânărul. O jumătate o iei tu, cealaltă, eu. Dă-o imediat jos de pe cal!

Şi Nigal o coborî uimit de pe cal. Tânărul apucă sabia şi o ridică. Fata, de spaimă, ţipă şi din gură îi ieşiră doi şerpi negri.

— Acum fata e a ta, îi zise tânărul. Am făcut asta ca să alung din ea şerpii cei negri. Ar fi putut să-ţi pricinuiască vreun rău, cândva... Dar oare tu ştii cine sunt eu? îl întrebă acesta. Eu sunt peştele pentru a cărui libertate ai plătit pescarului cei patru dirhami. Atunci ai făcut pentru mine o faptă bună, acum am făcut şi eu una cel puţin la fel de bună pentru tine...

Cu aceste vorbe, prietenul acelei călătorii îl părăsi pe Nigal.

Pitpalacul şi vulpea

ODATĂ, un pitpalac porni să cutreiere câmpurile. Şi ajunse într-un loc unde o vulpe plângea, de înfometată ce era. Pitpalacul se apropie de ea şi o întrebă:

—De ce plângi, cumătră vulpe?

Iar vulpea răspunse:

— Hei, pitpalacule, eu sunt surdă şi nu aud când mi se vorbeşte atât de încet. Vino mai aproape, te rog, şi spune-mi ce doreşti. Nu cumva ţi-e teamă de mine?

— Da, mi-e teamă de tine, iar dacă mă apropii prea mult, pui laba pe mine şi mă înfuleci, îi zise pitpalacul.

— De patru zile postesc... mai spuse vulpea.

Iar pitpalacul se încrezu şi se apropie de vulpe. Şi pe dată vulpea îl înhăţă. Pitpalacul, uimit, mai apucă să zică:

— Vulpe, chiar de ai să mă mănânci, tot n-o să te saturi. Mai bine dă-mi drumul şi atunci am să te ghiftuiesc.

— Mă vei înşela! zise vulpea.

—Nicidecum, până acum n-am înşelat pe nimeni, stărui pitpalacul.

— Atunci jură! îi ceru vulpea.

Şi pitpalacul se jură:

— În numele creatorului meu, dacă mă cruţi, am să-ţi dau mâncare pe săturate!

Atunci vulpea porni. Ea păşea în faţă, iar pe urmele ei călca pitpalacul. Şi ajunseră într-un loc unde întâlniră o femeie care mergea ţinând pe cap o strachină. În strachină era o lipie unsă cu unt. O ducea bărbatului, la câmp.

Văzând-o, pitpalacul îi zise vulpii:

—Cumătră, acum mergi mai încet, să o iau eu înainte. Când femeia va da cu ochii de mine, îşi va

coborî strachina de pe cap şi mă va fugări. Şi numai după ce vei vedea că pune strachina pe pământ, grăbeşte-te şi mănâncă. Câtă vreme mă va fugări până, uite, colo, la grămada aceea de pietre, tu te vei sătura, iar eu am s-o momesc până la grămada cealaltă, apoi am să zbor.

— Prea bine, încuviinţă vulpea.

Pitpalacul o ajunse pe femeie şi începu să se învârtească înaintea ei. Dând cu ochii de pasăre, femeia stătu şi se gândi: „Se vede că acest pitpalac e beteag, nu poate să zboare”. Puse strachina pe pământ, încercă să prindă pitpalacul, iar acesta fugea tot mai departe. Şi femeia după el. Astfel că se îndepărtă destul. Mai târziu, pitpalacul zbură. În acest timp, vulpea înghiţi lipia cu unt. Iar când femeia se întoarse, vulpea fugi. Găsind strachina goală, femeia se mânie şi făcu cale întoarsă. Coapse altă lipie şi o duse bărbatului, în câmp.

Dar să povestim acum şi despre vulpe şi pitpalac.

Pitpalacul veni la vulpe şi întrebă:

— Ei, cum e, cumătră?

— Prietene, fii binecuvântat! În viaţa mea n-am mâncat pe săturate ca acuma, răspunse vulpea. Dar mai adăugă, mieroasă: Pitpalac drag, m-ai ghiftuit, acum hai şi stârneşte-mi râsul.

— Prea bine, se învoi pitpalacul bucuros, vino după mine.

Şi vulpea porni, iar pitpalacul după ea.

Ajunseră într-un loc unde se afla o casă. În casă, un om aţâţa focul în vatră, pe când femeia lui amesteca nişte terci.

Pitpalacul îi zise vulpii:

— Cumătră, să intrăm înăuntru!

— Bine, răspunse vulpea curioasă.

Când ajunseră în faţa uşii, pitpalacul se opri şi zise:

— Fii cu luare-aminte, cumătră vulpe, eu am să intru întâi.

Şi zbură pitpalacul înăuntru, zbură până în faţa acelui om, pe laviţă, apoi se întoarse. Văzându-l, femeia aruncă cu lingura după el, dar nu-l lovi pe pitpalac: lingura nimeri drept în capul bărbatului ei şi obrazul i se umplu tot de terci. Pe vulpe o bufni râsul şi aşa râdea, că nu se mai putea opri. Era gata-gata să plesnească de atâta râs. De-abia izbuti să iasă afară din casă.

Pitpalacul se apropie de vulpe şi zise:

— Ei, cum e?

—Pitpalac drag, răspunse vulpea, niciodată în viaţa mea n-am râs atât de mult cş azi!

Şi iarăşi vulpea îl rugă pe pitpalac:

— Tu mi-ai dat de mâncare, tu m-ai făcut să râd, dar acum fă într-un fel ca să plâng!

Iar pitpalacul zise şi el:

— Cumătra mea cea bună, e uşor să fac să-ţi curgă lacrimile, însă tare mă tem că ai să te superi după aceea.

—Nu, în nici un chip n-am să mă supăr, hai să mergem!

Şi se duse pitpalacul la palatul padişahului. Ajunşi acolo, îi zise vulpii:

— Aşteaptă aici. Eu intru şi mă întorc curând.

Vulpea se aşează, iar pitpalacul zbură în curte. Cum ogarii padişahului erau acolo, zăriră iute pasărea şi porniră în goană după ea. Pitpalacul îi atrase spre vulpe. Când ogarii dădură cu ochii de cumătră, îi luară acum ei urma. Iar vulpea o luă la sănătoasa şi aşa de repede alerga, că nici nu se poate povesti. Şi cu toate acestea, un ogar al padişahului o ajunse şi o apucă de coadă. Când trase mai tare, rămase cu coada în dinţi. Iar vulpea, cum-necum, izbuti să se ascundă în vizuină, unde ogarii n-o mai puteau ajunge.

De-abia atunci câinii se întoarseră, iar pitpalacul se apropie de vulpe şi-o întrebă:

— Ei, cum e, cumătră?

Dar vulpea nici nu mai dorea să vorbească acum cu el. Şi pitpalacul se apropie şi mai mult şi văzu că vulpea nu mai avea coadă. Înveselit, o întrebă iar:

— Drăguţo, dar unde ţi-e coada?

Iar vulpea se mânie şi îl înhăţă. Uite cum, din nou, pitpalacul se află în colţii vulpii.

—Se înţelege, acum te-ai hotărât să mă mănânci, nu? întrebă pitpalacul.

— Desigur, răspunse vulpea.

— N-ai decât, mai zise pitpalacul, însă uite ce e. Eu am făcut tot ce-ai poftit. Acum îndeplineşte-mi şi tu o dorinţă măcar!

— Ce dorinţă? îl iscodi vulpea.

— Cât de mult am mers împreună, niciodată nu te-am auzit cum cânţi. Arată-mi ce glas ai, şi asta înainte de a muri...

— Prea bine, se învoi vulpea.

Şi cumătră deschise gura mare-mare, iar pitpalacul pe dată îşi luă zborul.

De atunci vulpea a rămas cu gura căscată.

Focul de pe munte

SE POVESTEŞTE că în vremurile de demult trăia la Adis-Abeba un tânăr pe nume Arha. Tânărul venise în oraş din ţara Guraghe, pe când era băietan şi intrase slugă la neguţătorul Haptom Hassey. Acesta era foarte bogat. Avea tot ce poţi cumpăra pe bani. Numai că îl apuca adesea urâtul, căci era sătul de toate şi nimic nu mai era nou pentru el de multă vreme.

Într-o noapte friguroasă, când un vânt umed sufla pe podiş, Haptom îl trimise pe Arha să aducă lemne de foc. După ce Arha îşi termină treaba, Haptom se gândi: „Cam cât timp ar putea oare un om să rabde în frig”? După aceea zise:

— Arha, ce crezi, poate oare un om să stea o noapte întreagă pe vârful cel mai înalt al muntelui Sululta, unde suflă vântul cel mai aprig, fără adăpost şi îmbrăcăminte şi să nu moară?

— Nu ştiu, îi răspunse Arha. Dar oare n-ar fi aceasta o faptă necugetată?

— Poate că aceasta ar fi cu adevărat o prostie, dacă omul care s-ar învoi să stea o noapte întreagă pe munte n-ar primi nimic pentru aceasta. Dar eu pun rămăşag că nimeni nu poate să reziste.

— Eu, dimpotrivă, sunt încredinţat că un om viteaz ar putea să stea toată noaptea, fără îmbrăcăminte, pe muntele Sululta fără să moară, zise Arha. Dar mie mi-e totuna, căci nu am pe ce pune rămăşag.

— Am să te ajut eu. De vreme ce eşti încredinţat că aceasta e cu putinţă, eu am să fac prinsoare cu tine. Dacă tu vei sta o noapte întreagă pe cea mai înaltă stâncă a muntelui Sululta, fără mâncare, apă,

îmbrăcăminte, adăpost şi foc, şi nu vei muri, eu îţi voi da zece acri de pământ bun, o casă şi vite.

Lui Arha nu-i venea să creadă cele auzite.

— Adevărat? întrebă el.

— Să ştii că sunt sincer în cuvântul meu, răspunse Haptom.

— Atunci mâine noapte voi face precum ai spus domnia-ta, iar apoi toată viaţa îmi voi lucra pământul meu.

Văzând cum bântuie vântul pe înălţime, Arha se nelinişti din cale-afară. Către dimineaţă se duse la un bătrân înţelept din tribul Guraghe şi-i povesti tărăşenia. Bătrânul îl ascultă în linişte, se gândi puţin, apoi zise:

— Am să te ajut. Dincolo de poalele muntelui Sululta se înalţă un stei[1], care se vede numai ziua. Mâine seară, după apusul soarelui, voi aprinde acolo un foc, astfel ca să se vadă de pe înălţimea unde te vei afla tu. Toată noaptea să te uiţi la flacăra focului meu. Să nu închizi ochii şi să nu îngădui pâclei să pună stăpânire pe tine. Când te vei uita la focul meu, să te gândeşti la căldura lui şi la mine, prietenul tău, care va sta lângă foc ţinându-ţi ţie de urât. Dacă vei face cum ţi-am spus, vei rămâne viu, oricât ar bântui vântul nopţii.

Arha îi mulţumi plin de recunoştinţă bătrânului şi se întoarse cu inima uşoară acasă la Haptom. După-amiază, Haptom îl trimise pe vârful muntelui Sululta, supravegheat îndeaproape de slujitorii săi. Acolo, când începu să amurgească, Arha se dezbrăcă şi se aşeză în calea vântului umed şi rece, care începuse să sufle pe podiş, îndată după apusul soarelui. Arha zări atunci în depărtare lumina focului aprins de prietenul său. Focul strălucea în beznă ca o stea.

Vântul se făcea tot mai rece şi-i pătrundea în oase. Bolovanul pe care se aşezase era rece ca un sloi

1 Stei — colţ de stâncă (n. red.).

de gheaţă; la fiecare ceas, Arha îngheţa tot mai tare şi se gândea că nu se va mai încălzi niciodată. Se uita însă întruna la luminiţa care licărea în vale şi-şi amintea că acolo stă bătrânul său prieten şi aţâţa focul pentru el. Uneori pâcla învăluia focul şi atunci Arha scruta cu multă trudă şi caznă, ca să nu piardă din vedere lumina. Strănuta, tuşea, tremura şi era mai-mai să-şi piardă simţirea. Astfel a petrecut toată noaptea. Abia când au mijit zorile, s-a îmbrăcat şi a coborât în oraşul Adis-Abeba.

Văzându-l pe Arha teafăr, Haptom se minună nespus şi-şi întrebă slujitorii cu asprime:

—Cum, a stat chiar toată noaptea fără mâncare, fără apă, fără adăpost şi fără îmbrăcăminte?

— Da, stăpâne. Totul a fost aşa cum v-aţi înţeles, răspunseră slujitorii.

— Prea bine, eşti un flăcău de ispravă, se întoarse Haptom către Arha. Dar, spune-mi, cum de-ai izbutit?

—M-am uitat la lumina unui foc de pe o vale îndepărtată, răspunse Arha.

— Cum, ai văzut un foc? Atunci ai pierdut. Şi de acum încolo vei fi tot slugă la mine şi nu vei avea nici un fel de pământ.

—Bine, dar focul nu era aşa de aproape ca să mă poată încălzi. Era departe, pe partea cealaltă a văii.

— Nu-ţi dau nici un pământ, zise Haptom. Nu te-ai ţinut de cuvânt. Numai focul te-a scăpat.

Arha se întristă peste măsură. Plecă din nou abătut la prietenul său din tribul Guraghe şi-i povesti tot ce se întâmplase.

— Trebuie să te plângi neapărat judecătorului, îl sfătui bătrânul.

Arha merse deci şi se plânse judecătorului. Judecătorul îl chemă pe Haptom. După ce Haptom îi povesti totul şi slujitorii întăriră încă o dată că Arha se

uitase la un foc aprins departe în vale, judecătorul hotărî:

— Da, Arha, ai pierdut, fiindcă trebuia să te afli acolo fără nici un foc. Aşa te-ai înţeles cu Haptom.

Din nou plecă Arha abătut la bătrânul său prieten, ducându-i veşti triste; se vede că-i era sortit să fie slugă toată viaţa.

— Nu-ţi pierde nădejdea, îl sfătui bătrânul în firea lucrurilor găseşti mai multă înţelepciune decât la oricare judecător.

Bătrânul se ridică şi plecă în căutarea unui om pe nume Haylu, în casa căruia el slujise în tinereţe. Îi povesti omului cel bun despre rămăşagul dintre Haptom şi Arha şi-l întrebă dacă nu l-ar putea ajuta pe tânăr.

— Fii fără grijă, îi zise Haylu, după ce se gândi puţin. Am să iau asupra mea această încâlcită treabă.

Peste câteva zile, Haylu îi înştiinţa pe mai mulţi locuitori ai oraşului că-i cheamă la ospăţ. Printre ei se găseau şi Haptom, şi judecătorul care hotărâse că Arha a pierdut rămăşagul.

Sosi şi ziua ospăţului. Musafirii începură să vină călare pe catâri împodobiţi cu cioltare[1] cusute cu fir. În urma lor se ţineau lanţ slujitorii. Haptom sosi însoţit de douăzeci de slujitori, dintre care unul îi ţinea umbrela de mătase, apărându-şi stăpânul de arşiţa soarelui. Patru muzicanţi băturâ tobele. Aceasta însemna că Haptom însuşi a binevoit să vină.

Oaspeţii se aşezară pe covoare moi şi prinseră să discute între ei. Din bucătărie ajungeau la ei miresmele celor mai gustoase şi mai ispititoare bunătăţi: friptură de ied, porumb prăjit, pâinişoare şi sosuri nemaipomenite, al căror miros nespus de plăcut îi făcea aproape să leşine. Mireasma mâncărurilor făcuse să crească şi mai mult pofta

1 Cioltar— pătură înflorată care se pune sub şaua calului (n. red.)

oaspeţilor. Dar vremea trecea şi deşi era de mult timpul să fie pusă masa, gazda nici gând să le dea ceva să-şi astâmpere foamea, pe care miresmele ce se revărsau de la bucătărie le-o aţâţa tot mai tare. Veni şi seara, dar nici pomeneală de mâncare. Oaspeţii începură să şuşotească între ei. Oare preastimata gazdă Haylu n-avea mâncare să-şi cinstească oaspeţii? Dar atunci cum de se revărsau din bucătărie asemenea miresme ucigător de plăcute?

În sfârşit, unul dintre oaspeţi nu mai putu răbda şi zise:

— Haylu, ce înseamnă asta? Ne chemi la ospăţ, dar nu ne pui nimic pe masă?

—Cum, nu vă desfătaţi oare cu miresmele mâncărurilor? se miră Haylu.

— Da, asta e adevărat. Dar cum să te saturi numai din mirosuri, că doar nu le poţi mânca!

— Dar un foc aflat la aşa depărtare, că de-abia se vede, poate oare să te încălzească? întrebă Haylu. Dacă Arha s-a încălzit la un foculeţ pe care l-a văzut în depărtare, când sta pe muntele Sululta, înseamnă că şi voi v-aţi săturat cu mirosul din bucătăria mea.

Oamenii îi dădură dreptate lui Haylu, judecătorul îşi recunoscu pe loc greşeala, iar lui Haptom i se făcu ruşine. Îi mulţumi lui Haylu pentru învăţătură şi îl numi pe Arha, în auzul tuturor, stăpân peste pământul, casa şi vitele făgăduite. Atunci Haylu porunci să fie aduse la masă mâncărurile şi începu ospăţul de-adevăratelea.

Cum a fost izgonit Abunawas

SE SPUNE că, în vremurile de demult, în Etiopia trăia un tânăr pe nume Abunawas, cinstit şi iubit pentru mintea pe care-o avea. Bătrânii din acele ţinuturi povestesc că, odată, Abunawas a poposit în oraşul în care se aflau palatul şi tronul negusului[1]. Tânărul s-a înfăţişat împăratului şi i-a cerut o slujbă.

— Eşti un flăcău tare zdravăn şi de aceea am să te pun să-mi păzeşti porţile, grăi negusul.

Abunawas primi de la curteni arme şi începu să păzească de atunci cu străşnicie casa împăratului.

Odată, negusul îl chemă şi-i porunci:

— Eu plec într-o călătorie, la aminte, să nu cumva să-ţi iei ochii de la porţile palatului.

— Voi îndeplini porunca întocmai, măria-ta, răspunse Abunawas.

Negusul şi curtenii dădură pinteni cailor şi se tot duseră. Abunawas rămase singur-singurel, cu ochii ţintă la porţi. Iată că deodată auzi zvon de cântece şi veselie din oraş. Pasămite, oamenii jucau şi petreceau. Şi ce-şi zise Abunawas? „Negusul nu mi-a zis că n-am voie să joc!”

Scoase porţile din balamale, le luă în spinare şi porni spre locul unde era petrecerea. Acolo, Abunawas jucă toată noaptea şi se desfătă bând vin. Când începură să se reverse zorile, se întoarse binişor acasă, târând porţile după sine.

În lipsa lui, hoţii găsiseră uşile vraişte şi jefuiseră întreg palatul.

Când se întoarse din călătorie, negusul se supără foc şi porunci să fie adus acolo Abunawas, fără întârziere.

---

1 Negus — titlu purtat în perioada monarhiei de suveranii Etiopiei.

— Nu ţi-am încredinţat eu oare paza porţilor? îi strigă împăratul.

—Da, măria-ta, răspunse Abunawas. Mi-ai poruncit să păzesc porţile şi eu nu mi-am luat ochii de la ele nici o clipă. Despre palat însă nu mi-ai spus nimic.

—Eşti prea semeţ! zise negusul. Mâine vei fi pedepsit.

Negusul chemă slujitorii şi le porunci să-l închidă pe tânăr în temniţă. Slujitorii îl luară pe Abunawas, îl duseră dincolo de zidurile palatului, săpară o groapă şi-l băgară în ea, acoperindu-l cu pământ până la gât. După aceea îl lăsară în plata Domnului şi se-ntoarseră la treburile lor.

Abunawas petrecu astfel toată noaptea, îngropat până la gât, neputându-se mişca în nici un fel. Dimineaţa, însă, pe lângă locul cu pricina trecu o caravană de cămile. Văzându-l pe Abunawas, negustorul care însoţea caravana se opri să-i dea bineţe.

— Pace ţie! zise acesta. Ce faci aici?

—Şi ţie pace! Iaca, mă îndrept, îi răspunse Abunawas.

— Cum aşa?

— Mi s-a strâmbat şira spinării şi doctorii negusului m-au îngropat ieri aici ca să mi-o îndrept, îl lămuri Abunawas.

—Ce fericit eşti! se minună negustorul. Te îngrijesc doctorii negusului! Şi eu am şira spinării strâmbă, dar nu ştiam că pot găsi vreodată leac pentru aşa ceva.

—Poţi, cum nu! Eu simt că mi s-a făcut spinarea dreaptă ca o lance.

— Ţi-aş da tot ce am ca să-ţi iau locul, zise negustorul, nerăbdător să se vindece.

— Să-mi dai toate cămilele astea, ceru Abunawas. Te învoieşti?

— Îţi dau jumătate din ele.

—Bine, fie şi aşa. Scoate-mă de aici! spuse Abunawas.

Negustorul îl scoase deci pe Abunawas din groapă şi intră el în locul lui. Abunawas îl acoperi frumuşel cu pământ lăsându-i afară numai capul.

—N-am să uit niciodată cât bine mi-ai făcut, zise negustorul recunoscător.

— Să fii sănătos, negustorule, şi să nu mă uiţi, răspunse Abunawas.

După aceea, mână toate cămilele în grabă şi pe-aci ţi-e drumul.

Îndată după aceasta veniră slujitorii negusului. Crezând că negustorul e omul pe care-l îngropaseră ei, îl sloboziră din groapă şi porniră cu el spre palat, târându-l prin ţărână şi lovindu-l cu ciomegele.

— Opriţi-vă că m-am îndreptat! Opriţi-vă, că m-am îndreptat! ţipa negustorul.

Auzind asemenea vorbe ciudate, slujitorii îl duseră în faţa negusului.

— Ce fel de om e acesta? se miră negusul.

—E Abunawas, ziseră slujitorii.

— Nu, eu nu sunt Abunawas, spuse negustorul cu glas stins.

Şi cu lacrimi în ochi îi povesti negusului de-a fir-a-păr toată tărăşenia.

„Hm, isteţ flăcău Abunawas ăsta, îşi zise negusul. Să vedem ce-o să-i mai treacă prin minte.”

Negusul chemă toţi gonacii şi iscoadele şi le porunci:

—Plecaţi în toate cele patru vânturi şi să mi-l scoateţi pe Abunawas din pământ, din iarbă verde! Şi când îl veţi găsi, să-i spuneţi: „Negusul îţi porunceşte să te arăţi neîntârziat la curte. Dar ia seama bine, e poruncă straşnică să nu vii nici îmbrăcat, nici dezbrăcat, nici călare, nici pe jos”.

Gonacii şi iscoadele îl căutară pe Abunawas până-l găsiră, apoi îl înştiinţară de porunca straşnică a negusului. După aceea se întoarseră la palat să dea seama de împlinirea poruncii.

Vestea că Abunawas se va înfăţişa curând la curte se răspândi ca fulgerul, aşa că mulţimea se adună pe dată să vadă cum va ieşi din încurcătură tânărul cel isteţ.

— Vine! strigă cineva din gloată.

Oamenii începură atunci să-şi întindă gâturile, ca să vadă mai bine. Când se arătă Abunawas, hohotele de râs zguduiră marea de oameni. Căci Abunawas, în loc de îmbrăcăminte, era înfăşurat într-o plasă de prins peşte şi în timp ce un picior îi era prins de scara de la şa, cu celălalt şonticăia prin colbul drumului pe măsură ce calul înainta spre palat.

Negusul fu mâhnit văzând că tot Abunawas se dovedise mai isteţ. După ce gloata se potoli de râs, cuvântă:

— Ascultă, Abunawas! Asta-ţi va fi cea din urmă ispravă. Eşti isteţ la minte, dar prea te ţii de şotii. Am să te iert şi n-am să te pedepsesc, numai dacă n-am să-ţi mai văd faţa.

Şi Abunawas a trebuit să se îndepărteze.

Peste câteva zile, negusul trecea prin oraş. Când se apropie de bazar, toţi oamenii se întoarseră către el şi i se închinară. Un singur om din toată mulţimea sta cu spatele la negus.

— Aduceţi-l la mine pe omul acela care cutează să-mi întoarcă spatele! porunci negusul clocotind de mânie.

Străjerii îl înşfăcară pe buclucaş şi-l aduseră între lănci în faţa negusului. Nu era altcineva decât Abunawas!

— Ah, tu erai! strigă mâniat negusul. Cum de-ai îndrăznit să stai cu spatele către faţa luminată a împăratului?

— Luminăţia-ta, dar eu n-am făcut altceva decât să vă împlinesc înalta poruncă. Mi-aţi poruncit să nu vă mai arăt niciodată faţa şi de aceea am stat cu spatele.

—Limba ta este încă ascuţită, zise negusul. Ascultă-mi ultima poruncă: Pleacă fără întârziere din Etiopia, încotro vei vedea cu ochii. Şi nu uita că, dacă vei mai călca vreodată pe pământ etiopian, te voi spânzura.

Abunawas plecă, dar oamenii nu conteniră mult timp să râdă. Tare le mai plăcuse că tânărul se arătase din nou mai isteţ decât negusul. Clătinau totuşi cu părere de rău din cap când îşi aminteau ce pedeapsă aspră îi hărăzise negusul.

Odată, oraşul era în mare sărbătoare, uliţele erau ticsite de oameni care se veseleau. Chiar şi negusul veni să ia parte la sărbătoare, călare pe bidiviul său. Iar la poarta bazarului cine credeţi că se afla? Chiar Abunawas. Negusul dădu pinteni calului, ieşi în faţă şi înălţă mâna în semn că vrea linişte:

— Popor al Etiopiei, zise, sărbătoarea noastră e umbrită, căci voi fi nevoit să spânzur un om. Şi, întorcându-se către Abunawas, îl întrebă: Ai uitat ultima poruncă?

— Nu, măria-ta, n-am uitat-o, răspunse Abunawas. Mi-aţi poruncit să nu mai calc pământul etiopian.

— Şi atunci cum se face că te văd aici?

— Măria-ta, am îndeplinit întocmai porunca voastră. Am plecat din Etiopia cum mi-aţi poruncit. M-am dus în Egipt şi mi-am umplut încălţările cu pământ egiptean. Şi de atunci nu calc decât pe pământ egiptean.

Negusul, mirat şi de astă dată de isteţimea de care dăduse dovadă Abunawas, îl lăudă şi-l lăsă în pace pentru totdeauna.

Lăudărosul

SE POVESTEŞTE că trăia odată, într-un sat, un băiat tare mincinos şi lăudăros. Într-o zi, tatăl său îl trimise până în satul vecin cu nişte treburi. Când se întoarse de acolo, băiatul începu să povestească prietenilor săi:

— Nici eu nu ştiu cum de-am mai scăpat cu viaţă.

— Dar ce s-a întâmplat, ce-ai păţit? îl întrebară curioşi prietenii.

— Închipuiţi-vă, începu el să istorisească, pe când mă întorceam din satul vecin, am observat că aleargă după mine şi mă urmăreşte o haită furioasă de hiene! Norocul meu că am avut un ciomag solid, altfel nu scăpăm teafăr de ele. Dacă în locul meu ar fi fost un altul, nu atât de viteaz şi curajos ca mine, n-ar fi rămas din el nici urmă de oscior. Trebuie să ştiţi că era o haită de vreo cincizeci de hiene, dacă nu mai mult.

— Ce tot născoceşti? îi spuseră băieţii. Cum puteau să fie cincizeci de hiene? Oricât de curajos ai fi fost, cincizeci de hiene te-ar fi mâncat şi pe tine, până la ultimul oscior!

— Vă asigur că n-au fost mai puţin de cincizeci de hiene, spuse din nou lăudărosul. Dar s-ar putea ca, în pripă, eu să fi greşit, poate că nu erau chiar cincizeci, ci numai patruzeci.

— Patruzeci de hiene! Cine o să te creadă? râseră băieţii.

— Dacă n-au fost patruzeci, dar treizeci precis că au fost, spuse lăudărosul.

— Poveşti! N-au fost nici trei hiene! râseră ceilalţi.

— Ei, dacă vreţi să ştiţi, aflaţi că au fost exact zece hiene.

— Dar cum poţi să te lupţi cu zece hiene?! strigară prietenii săi din toate părţile.

— Degeaba vorbiţi aşa, răspunse lăudărosul. Dacă-i vorba de adevăr, atunci trebuie să vă spun că au fost trei de toate. Însă să ştiţi că nimeni dintre voi n-a văzut încă asemenea hiene uriaşe.

Fiecare dintre ele era mare decât o colibă. Şi, să mă credeţi, aceste trei hiene erau cât zece din cele obişnuite.

— Lasă-te de păcăleli! Adevărul este că n-ai văzut nici un fel de hienă! izbucniră în râs băieţii.

Lăudărosul se simţi jignit.

— Bine, trei nu, dar una tot a fost.

În clipa aceea se apropie de ceata lor un flăcău venind tocmai dinspre satul vecin, de unde se întorsese lăudărosul.

— Să nu-l credeţi! N-a fost nici o hienă, le spuse tânărul după ce află pricina gâlcevii lor.

— Cum n-a fost nici una? strigă indignat lăudărosul. Doar nu sunt surd! Am auzit cu urechile mele cum hiena alerga în urma mea!

Dar flăcăul răspunse zâmbind:

— Eu am fost acela care am alergat în urma ta! Te-am şi strigat pentru că voiam să venim împreună spre casă. Numai că tu fugeai atât de tare, încât n-am fost în stare să te ajung.

Călugărul

ODATĂ, pe-o cărare din munţi mergea un călugăr. Muntele pe care trebuia să-l treacă era înalt, în pantă mare, iar călugărul n-avea putere, începu deci să-l roage pe Dumnezeu şi să-i ceară:

—Doamne, te slujesc de atâţia ani! Fă-mi şi tu o favoare: trimite-mi, rogu-te, un cal, ca să pot trece peste acest munte.

Se rugă fierbinte şi apoi se aşeză pe o piatră din marginea drumului. Stătea şi aştepta mila lui Dumnezeu.

În acest timp, pe acea potecă trecea un ţăran, ţinând de căpăstru un cal, iar în braţe avea un mânz de curând fătat.

„Îţi mulţumesc, ţie, Doamne! Mi-ai ascultat rugăciunea!” spuse în sinea sa călugărul. Se ridică în picioare şi se adresă ţăranului:

—Fiule, ajută-mă să mă urc pe cal; tocmai pe acesta îl aşteptam, ca să pot trece muntele.

Ţăranul se supără foc:

— Eh, tu, leneşule! Nu vezi că eu merg pe jos, să nu-mi istovesc iapa?! Stai puţin, că am să te învăţ eu cum trebuie să te porţi!

Şi-i puse în braţe mânzul.

— Du-l! îi porunci el călugărului. Şi fii atent, dacă îl scapi, ai s-o păţeşti! Hai, porneşte!

Şi ţăranul pocni din bici, arătând călugărului drumul înainte spre vârful muntelui.

Călugărul nu scoase nici un cuvânt, mut de mirare. Mergea smerit înainte, ţinând strâns la piept mânzul.

— Ah, Doamne! mormăia călugărul, în timp ce se căţăra pe panta abruptă. Nu mi-ai înţeles ruga! Eu te-am rugat să-mi trimiţi un cal de călărit, ca să mă ajute să trec muntele, iar tu mi-ai adus un cal ca să-l car în

braţe. Şi dacă tu, Doamne, înţelegi atât de greu, atunci ce să mai zicem de noi, păcătoşii?

Familia fericită

A FOST UN TIMP când elefantul, maimuţa, iepurele şi coţofana trăiau în mare duşmănie. Ori de câte ori se întâlneau — îndată începea cearta, neînţelegerea, ba uneori se ajungea chiar şi la bătaie. De această duşmănie se foloseau adesea animalele răpitoare.

Într-o zi, elefantul, maimuţa, iepurele şi coţofana hotărâră să încheie între ele o înţelegere, pentru totdeauna. De atunci trăiră în prietenie; numai un singur lucru împiedica frăţia dintre ele — nu ştiau care dintre ele este mai în vârstă. Multă vreme se ciorovăiră pentru asta, până când ajunseră sub un copac înalt, ale cărui ramuri aruncau pe pământ umbre dese.

— Când am trecut prima dată pe lângă acest copac, n-am putut să găsesc la umbra sa nici un locşor, ca să mă pot feri de razele arzătoare ale soarelui, spuse elefantul.

—Iar eu, continuă maimuţa, când am trecut prima dată pe sub acest copac, ajungeam cu capul în vârful său.

Iepurele adăugă:

— Urechile mele erau mai lungi decât ramurile acestui copac, atunci când l-am văzut prima oară.

Coţofana izbucni în râs:

—Dragii mei, eu am adus sămânţa din care a crescut acest copac frumos, pe care-l vedeţi acum.

Atunci animalele au spus:

—Cel mai tânăr dintre noi este elefantul, el trebuie să poarte maimuţa în spate. Mai bătrân decât maimuţa este iepurele, deci el să se urce pe umerii

maimuţei. Iar cea mai bătrână este coţofana, şi va merge deci pe spatele iepurelui.

De atunci nimic n-a mai tulburat prietenia dintre aceste patru animale şi de aceea au purtat numele de „familia fericită”.

CUPRINS

Poveşti populare româneşti
Sur-Vultur.....4
Cerbul de aur.....13
Împărăţia Arăpuşcăi.....20
Poveşti din Pamir
Mirza-Mamud.....25
Pasărea de aur.....31
Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe.....39
Zolimşo.....53
Fata păstorului şi padişahul.....59
Prinţul şi peştele.....62
Pitpalacul şi vulpea.....68
Poveşti etiopiene
Focul de pe munte.....72
Cum a fost izgonit Abunawas.....77
Lăudărosul.....82
Călugărul.....84
Poveste tibetană
Familia fericită.....85